

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ-FORRÁS

Elismert mint leghatasosabb valamennyi keserűvíz készítő.

Dr. Leube W. a belgyógyászat tanára, Erlangenben. „Nem okoz kellemetlen mellékhatást, ha nagyobb adagban vétetik. Sőt még oly esetekben is, hol a bányák-bártya izgató, e víz fájdalom nélküli székletet okozott.”

Dr. Korányi Frigyes, tanár és kir. tanácsos Budanik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést.

Dr. Gebhardt Lajos, tanár és a Szt. Rókus köz-kórház igazgatója, Budapest. „Könnyen vétethetik és a többi budai víz khez aránylag kevesebb mennyiségben és rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt létre.”

Dr. Kiss Sándor, Budapest. „Valamennyi budai keserűvíz között kelemes íze és jeles hatása által tűnik ki gyomor és bélhurutnál, megrogzított székrekedésnél, alhasi vérpangásnál, valamint vértelenségek, aranyérem, étvágytalanságnál stb.”

Dr. Bamberger Henrik, tanár és udvari tanácsos Bácskányán, Bécsben. „Még hosszabb használatnál sincs semmiféle káros hatása.” 5419-B

Dr. Meynert Th. az elmeorvos tanára, kormánytanácsos Bécsben. „A mérsékelt adagok és azok kiméletes hatása által e köröda egybevágó h-veny köreseinél gyakran fontos okjavalatnak felelnek meg.”

Ezen víz kapható minden gyógyszerárú és fűszerárúkereskedésben és a forrásigazgatósnál Budapesten.

Glycerin-Crème a legjobb bőr- és arcztisztító-szer.

Több év óta hatályos szernek bizonyult a szép, naposított, folt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyestése a legártatlanabb szerek-k, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalági frissességét tartják fenn. A folyékony gycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt gycerin-illatszerekétől, melyek a gycerin-en kívül semmiféle hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 ft 20 kr.

Legfinomabb gycerin-szappan
gycerin és illatos növényekből, különösen tisztítja, élénkíti a bőrt, általában a finom por-szappan mindenki számára előnyös. Ár 35 kr.

Párisi hölgy-por (legfinomabb Poudre de riz)
a bőrnek a leggyöngyösebb fehér színt adja, és a tisztasága mellett még a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek, úgylíriáknál is, borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 ft.

Kézmosó-por
mandulaszappan és spermacéliból készítve, a legártatlanabb arc- és kézborítószer. Egy doboz 50 kr.

Amerikai kantsuk-tyukszemgyűrűk és essentia. Ár 60 kr.
Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél, Budapesten, király-utca 12. szám. 5429

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (IV. egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Verne Gyula érdekes iratai magyar fordításban.

SERVADAG HECTOR KALANDOS UTAZÁSA A NAPRENDSZEREN ÁT.

Átdolgozta Szász Károly.
Képekkel.
Ára füzve 2 forint.

Utazás a holdba és a hold körül. De la terre à la lune és l'auteur de la lune című művek után. Ára borítékba füzve 1 ft 20 kr.

Három orosz és három angol kalandjai. Ára képes borítékba füzve 2 forint.

Öt hét léghajón. Utazás Afrikában. Cinq semaines en ballon című mű után. Ára képes borítékba füzve 1 ft 20 kr.

Utazás a tenger alatt. 27 nagy díszes képpel illusztrálva. Ára füzve 2 forint.

Utazás a föld körül nyolczvan nap alatt. Nagy képpel illusztrálva. Ára füzve 2 forint.

Grant kapitány gyermekei. Számos nagy képpel illusztrálva. Ára a két kötetnek 4 forint.

A rejtelmes sziget. Három részben. Képekkel. Ára füzve 2 forint.

Strogoff Mihály utazása Moszkvától Irkutskig. Számos képpel illusztrálva. Ára füzve 1 ft 60 kr.

VIRÁGRÉGÉK.

Irta
TOMPA MIHÁLY.

Egy színnyomatu czimképpel.

Ára füzve igen díszesen kiállitva 2 ft 50.
„ vászonba kötve, díszkötésben 4 ft.
„ francia bőrbe kötve, díszkötésben 5 ft.

EMIL,

vagy

A NEVELÉS RÖL.

Irta

ROUSSEAU J. J.

Franciaából fordította és magyarázó jegyzetekkel ellátta

FÜHRER IGNÁCZ.

Ára füzve 2 frt 40 kr. o. é.

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME.

Irta

HORVÁTH MIHÁLY.

Az új dolgozat második, bővített kiadása.

30. füzet. — Ára egy-egy füzetnek füzve 1 forint.

Horváth Mihály „Magyarország történelme” című nagy munkája — melynek második bővített kiadása 1871-től 1874-ig nyolcz nagy kötetben megjelent — nem szorul ajánlgatásokra vagy dicséretre. Altalános el van ismerve, hogy a magyar nemzet szép történetét senki sem cselelte még oly hiven, tárgyilagosan, oly széleskörű szakjártassággal és oly művészi szép előadással, mint veterán tudósunk. Epen ezért, hazánk ezen legterjedelmesebb történetiratainak, egy mivel magyar ember házából sem szabadna hiányozni. Azonban a nyolcz kötetes nagy műnek az ára 30 forint, s eddigelé a munka csak együttesen, egészében volt megszerezhető. Sok mivel magyar embernek kellett nélkülözni könyvtárából irodalmunk e drága gyöngyét, mert tudvalevő tény, hogy számos képzett egyén van, a ki bármily irodalmi műért sem képes egyszerre 30 forintot kiadni. E körülményt tekintetbe véve, határoztuk el, hogy minél több történetkedvelő számára megszerezhetővé tegyük nagy történet-írónk e legnagyobb alkotását. A fentemlített kiadás nyolcz kötetét ennélfogva felosztottuk 30 füzetre, melyekből havonként két két füzet fog kiadni. E füzetek egyenként megszerezhetőek. Egy-egy 10 ívre terjedő füzet ára 1 ft. A részletenként való beszerzésnek ezzel tág tere nyílik, s ezáltal csekélyebb megerőtetéssel juthat bárki is a becses mű birtokába.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

Irta

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSŐ KÖTET: francia-magyar rész.

Ára füzve 4 frt.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együttl: egész évre — 12 frt félre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre — 8 frt félre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre — 6 frt félre — 3 *

29-dik szám. 1879. BUDAPEST, JULIUS 20. XXVI. évfolyam.

GRÓF KÁROLYI ALAJOS.

MAGYAR főuraink közül a régibb időben is nem egy teljesített diplomáciai szolgálatokat s töltött be fényes követi állásokat a külföldi hatalmak udvarainál. A gróf Apponyiak és herceg Eszterházyak pazar fényűzéséről, fejedelmi háztartásáról s vakító föllépéseiről nem csak a hazai krónikák, hanem London, Páris és Berlin évkönyvei is sok emlékeztető dolgot mutathatnak fel. Csoda-e, ha ma, mikor az osztrák-magyar monarchiában a dualizmus érvényesül s a külügyminiszter maga is magyar ember, fényes nevű magyar főurak találunk a külföldi diplomácia legfontosabb s legkényesebb pontjain: Konstantinápolyban, Berlinben, Londonban.

Egy magyar diplomata, ki csak nem rég foglalta el fontos állomását az angol kir. udvarnál, gróf Károlyi Alajos arcképe az, melynél ez észrevétel önkénytelen tolunk alá tolul, midőn őt olvasóinknak bemutatni s tevékeny élete eddigi pályáját röviden vázolni szándékozunk.

A három gróf Károlyi-testvér — Lajos, István (a ma is élő köztiszteletű főthi gróf) s a nemrég elhunyt György — közül az élül nevezett Lajos gróf fia, 1825-ben aug. 8-án született Bécsben. Főuri házi nevelést nyerve, alig volt 19 éves, midőn 1844. októberben a külügyminiszteriumnál alkalmazást nyerve, ezzel egyenesen a diplomáciai pályára lépett, a hol a legmagasabb jövő várt reá, mely családja nevének és befolyásának, a reá váró nagy vagyonnak és saját tehetségeinek s egyéniségének leginkább megfelellhetett.

1845. tavaszán a berlini követséghez attachénak neveztetett ki, s ettől kezdve folyton a diplomáciai pályán maradt. Volt a szentpétervári nagykövetségénél, majd a hannoveri udvarhoz küldetett, innen Bernbe, majd gróf Eszterházy Móricz nagykövet oldala mellé Rómába. — 1851-ben a görög kir. udvarhoz Athenébe neveztetett ki ügyvivőnek; de már 1852-ben, egyetlen fivére, a nála idősb László, hadihajókapitány, elhalván, egyidőre visszavonult a szolgálattól.

Visszavonulása azonban nem tarthatott soká; s már 1853 elején, első titkári

minőségben a londoni nagykövetséghez küldetett, a hol egész 1858-ig maradt; míg 1859-ben mint rendkívüli követ s teljhatalmu miniszter, Kopenhágába, a dán királyi udvarhoz küldetett.

Ez év tavaszán már a francia szövetséggel megerősödött osztrák királyság s Ausztria közt kitörendő háboru szele érezhető kezdett lenni; s a bécsi udvar Albrecht főherceget Berlinbe, gróf Károlyit pedig Szent-Pétervárra küldötte egyforma bizalmas küldetéssel, rendkívüli követi minőségben, hogy az északi két udvarnál szövetségeseket keressenek a „birodalom”

épségét — jelesen osztrák tartományait — fenyegető francia osztrák szövetség ellen.

A háboru kitört, gyorsan lefolyt; ismerjük kimenetelét. Gróf Károlyi még azon év októberében részt vett mint első teljhatalmu megbízott (Colloredo gróf utódja) a zürichi konferencián. Deczemberben mint rendkívüli nagykövet és teljhatalmu miniszter küldetett Berlinbe s itt maradt egész addig, míg 1866-ban az osztrák-poros háboru elhatározott dologgá nem lett. Berlint márczius 13-kán hagyta el — s ezzel a diplomáciai összeköttetés a két szomszéd hatalom között megszakadt.

GRÓF KÁROLYI ALAJOS.

Epen most jelent meg!

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbizásából szerkeszti

GYULAI PÁL.

1879. julius—auguszt. 40-ik sz. Ára füzve 2 forint.

TARTALMA:

- I. PIUS PÁPA ÉS HUNYADI MÁTYÁS KIRÁLY. — Pór Antaltól.
- II. ÉLETEM ÉS KOROM. (V.) — Pulszky Ferencztől.
- III. MUHAMMEDÁN FŐISKOLAI ÉLET. — Goldziher Ignácztól.
- IV. CAMERON ÁFRIKAI UTAZASA. (I.) — Varga Ottótól.
- V. TOLDY FERENCZ HÁTRAHAGYOTT IRATAIBÓL. (III.) T. I.
- VI. FAUST. — Beszély kilencz levélben. Oroszból Turgenyev után. Asbóth Oszkártól.
- VII. KÖLTEMÉNYEK: Pusztán. Szász Károlytól. Catullusból. I—III. Latinból. Csengeri Jánostól.
- VIII. DÉLÁFRIKAI BONYODALMAK. — Rakovszky Istvántól.
- IX. NYELVTUDÁS ÉS NYELVTUDOMÁNY. — Irenopocustól.
- X. ERTESETŐ: Gumplovicz L., Nationalitäten und Sprachen in Oesterreich-Ungarn. — e— Salamon Ferencz: A magyar hadi történethez a vezérek korában. Marczali Henrik. — Károlyi Árpád: Adalék a nagydéradai béke s az 1531—36 évek történetéhez. i—k.

A Budapesti Szemle tájékozni igyekszik a magyar közönséget azon eszmékről, a melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szaktudomány és mivel közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom között.

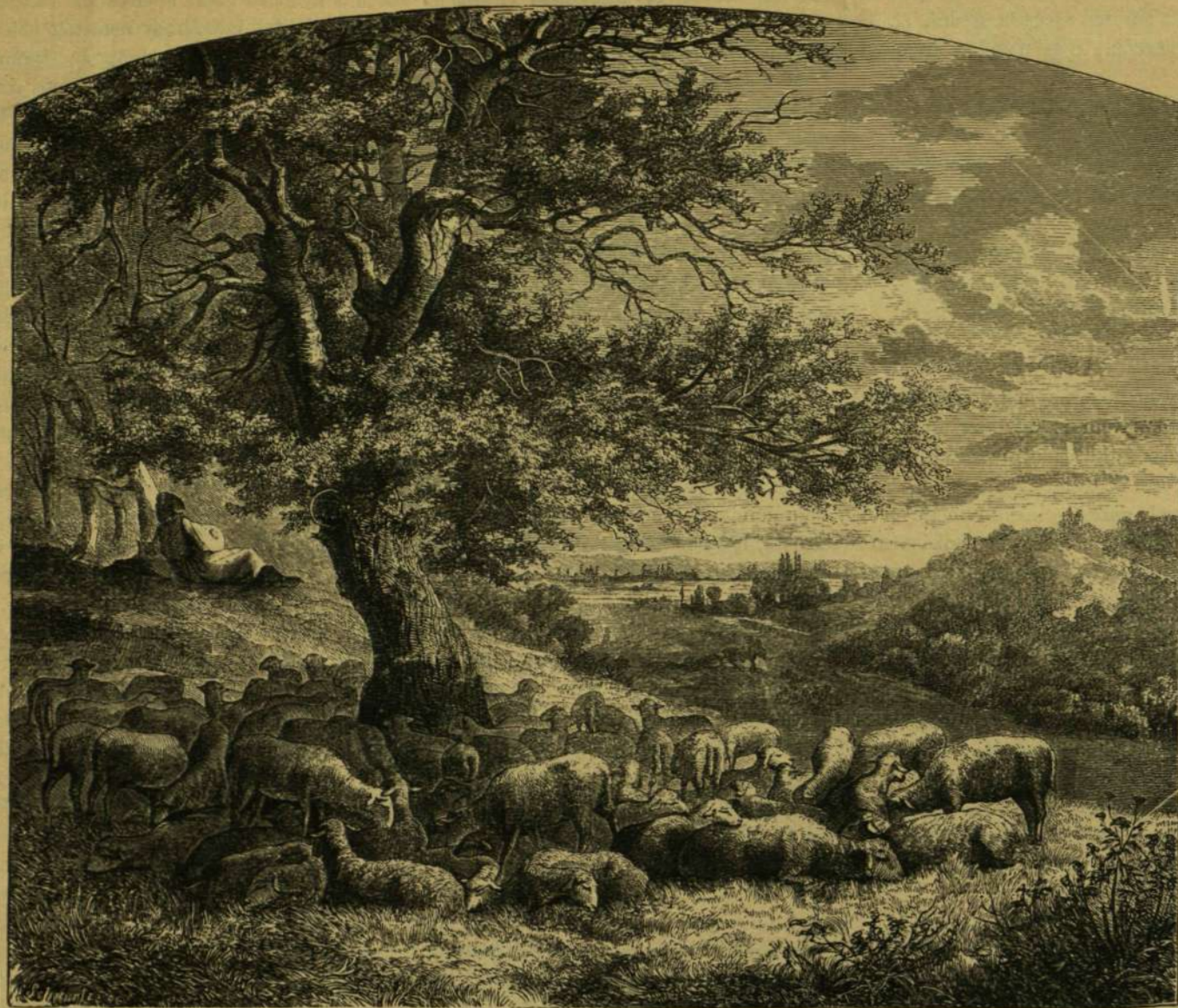
E folyóirat a Magyar Tudományos Akadémia megbizásából és támogatásával jelen ugyan meg, de a cikkek irányért és tartalmáért egyedül a szerkesztőség felelős.

Megjelen évenként hatszor, kéthavi kötetekben, 13—14 ivnyi tartalommal. Előfizetési ára, bérmentes küldéssel, egész évre 12 frt, félre 6 frt. Minden egyes szám 2 frton megszerezhető.

Előfizetéseket minden könyvtár elfogad.

Franklin-Társulat,

magy. irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

DELELŐ JUHOK.

Liza nem hitt füleinek. Ivánovics Grigorij még annyi időt sem engedett leányának, hogy magához térjen bámulatából, már is kijelentette, hogy a két Beresztóv holnap nála fog ebédelni.

— Mit beszélés? szolt a lány elsápadva, Beresztóvék, az apa és fiu holnap nálunk fognak ebédelni?! No papa! teljék bennök kedved, de én a világ minden kincseért sem fogok mutatkozni előttük.

— Megbolondultál? — kiáltott az apa, — mióta lettél ilyen csökönyös? vagy tán te is mint valami regényhősnő, gyűlöletet táplálsz irántok? Azt mondom, ne bolondozzál! . . .

— Nem, papa, én a világon semmiért sem fogom magam mutatni Beresztóvék előtt.

Ivánovics Grigorij vállat vont, mert tudta, hogy kényszerítéssel semmire sem megy leányával s e nevezetes sétája után pihenni ment.

(Folyt. köv.)

Balaton-Füred hajdan és most.

A ki a „savanyu-viz” nevezetű fürdőhelyet ott a magyar-tenger, a kies Balaton partján, rég nem látta, alig fog rá ismerni, daezára, hogy fekvése, a természet, a derült viziükörrel, erdeivel, hegyeivel, forrásaival, most is az, a mi az, előtt volt. Hanem a mit az emberi kéz alkotott, az megváltoztatta az egykor szerény gyógyhely arculatát, oly fürdőt állítva helyére, mely ma már méltán sorakozik a világfürdők sokat emlegetett lajstromába.

Pedig Balaton-Füred történeti multja csak alig két századra vezethető vissza. Ennyi idő alatt vivta ki magának hazai fürdőink között az első rangot, holott a magyar fürdőhelyek egy-némelyikének története mondák, irott kutfők, fölösött romok, fölfedezett emlékek és pénzek nyomán a középkorig, sőt a rómaiak fénykoráig is visszanyul.

Füred is ott feküdt a rómaiaktól sűrűbben lakott és szorgalmasan művelt alsó Pannoniában, mely „secunda consularis romana” nevet viselt s Galerius császár uralkodása után, neje tiszteletére Valeriának neveztetett. S habár a mai Füred körül a rómaiaknak több nevezetes kolóniája volt, mint pl. Caesareana, Triniana, Cibalis, Valentina, Mogentianae stb., melyeknek romjai Keszthelynél, Sárviznél és a Balaton mellett számos helyen most is láthatók: arról,

Buzterháy-villa. Écsy-villa. Jókai-villa. Döry-villa. Templom. Csézy-villa. Horváth-ház. Ó és új fürdők. Rikósz. Gépház.

BALATON-FÜRED.

BALATON-FÜRED A 20-AS ÉVEKBEN.

AZ ELSŐ FÜRDŐHÁZ BALATON-FÜREDEN.

GR. FESTETICS GYÖRGY FREGATTÁJA A BALATONON E SZÁZAD ELEJÉN.

vett maga mellé lovára. De a zulus csakhamar utóérték, a hollandit dárdaikkal megölték s öt fogolytá tettek. Először Umbelini falujába vitték, ki ajándéka küldte öt Csetevájához. Utjában roppant sokat kellett szenvednie. Rubáitól megfosztva deszkához kötötték, ki volt téve nap-pal a forró melegnek s éjjel a metsző hidegnek, ételül csak tésztaféléket adtak s reggel a zulu katonák, hogy dermedtségét elűzzék, sokat verték öt. Hetven mérföld hosszú utat tettek így, míg elérkeztek a király kraaljához. Négy napon át bántatlanul maradt, de azon tudattal, hogy most a felett tanácskoznak, mily módon öljék meg. Végül elvitték a király elé, hol tanácsosai s a nép is össze volt gyűlve. A férfiak az angol foglyot megbámulták, a nők tapsoltak is örömben, de egyuttal le is köpték. A csend helyreállt Csetevájó leült leopardbőrrel álló szőnyegére s kimondta a határozatot, hogy vigyék öt vissza Umbelinhez s ez vágassa öt darabokra, folyvást egy-egy kis darabot vágva le belőle addig, míg életben marad, de legalább egy hónapig kinozza.

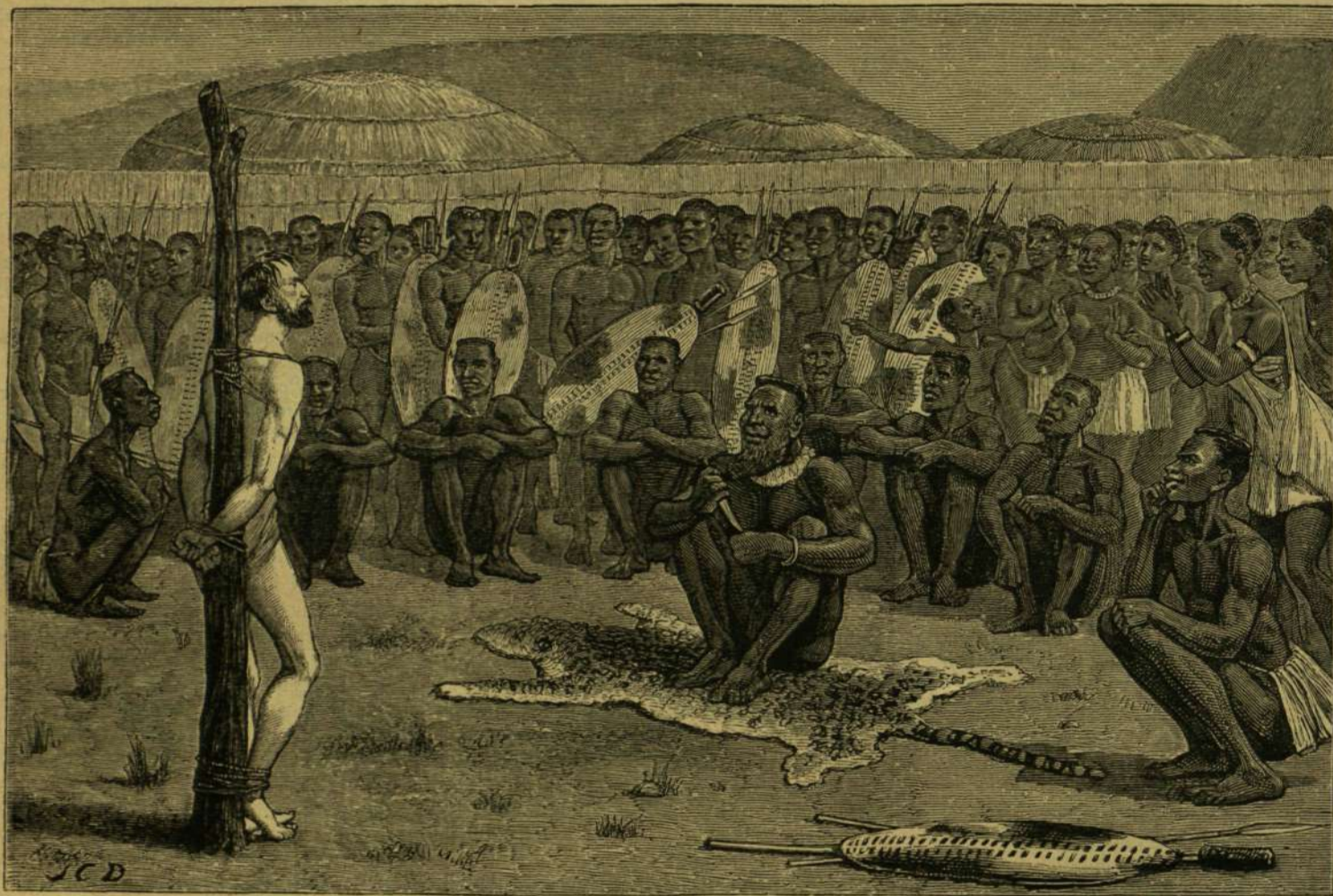
A kegyetlen parancs megmentette Grandier

maeszkák nem állatok, hanem a katonaságnál használt büntetészerek, melyeknek eltörlesztését az alsóházban indítványozták. A legrettenetesebb ezek között a „tengerészek maeszkája”, mely 19 hüvelyk hosszú, végén vastag csök, melyről három s azután ismét megoszolva kilencz vastag kemény „fark” csüggött le, s mindegyiken kilencz csomó volt, a miért „kilenczfarku maeszká”-nak is nevezték. A fölirat szerint e büntetészközt az admirális első lordja 1877. decz. 7-én hitelesítette. Volt még két „hajómaeska”, az egyiket Portsmouthból a „Duke of Wellington” hajóról hozták s állítólag soha sem használták. A negyedik kiállított maeszkát a fegyházban alkalmazták, ezeknek is 9 farka volt, de a tengerészek maeszkájánál hosszabb, minden „fark” 37 hüvelyknyi hosszú s három csomó van rajtuk. Irják, hogy a szárazföldi katonáknál még csodálatosabb eszközöket használnak. Egyik ily maeszkán 100—120 csomó is van s minden csomó magához hasonló nagyságu húsdarabot képes a testből kivágni, a finomabbak azonban csak nagyobb vérzést okoznak.

Munkadíj és tápszerek. A „Chronique Industrielle” átpillantható összeállításban közli a változásokat, melyek a munkabér s tápszerek körül az utolsó 600 év alatt beállottak. A 13-ik században a heti munkabér két és fél frank volt. A következő században 3/4 frankra emelkedett s fokozatosan emelkedett, úgy hogy a múlt században 9—10 frankot tett ki. A jelenlegi munkabér Franciaországban átlag 19 frank. A mostani szorgalmasabb, jobban táplált, jobb szerszámmal ellátott munkás munkájának értéke kétakkora, mint a múlt század munkásáé. 50 esztendővel ezelőtt a munkás csak negyed részét végezte annak, mit most végez.

A németek kivándorlása a tengerentúli országokba egyre nagyobb mérvet ölt. A legújabb statisztikai kimutatók szerint a német kikötőkből 1878-ban 24.217 ember vándorolt ki, vagyis 2253-al több, mint az előző évben. Ezek közül 20,373 ment az Egyesült-Államokba 1048 Braziliába, 1718 Ausztráliába. A többiek elszéledtek.

Gözzel fűtött város. Mint amerikai lapok írják, Detroit város Michigan államban gözzel van fűtve,

ZULU FOGSÁGBAN. — GRANDIER ERNŐ ANGOL KATONA CSETEVÁJÓ TÖRVÉNYSZÉKE ELŐTT.

életét. Visszafelé két zulu kísérte, ezek utközben egy kukoricaföldre mentek s ott tömördeket even, letették fegyvereiket. Grandier megragadva az alkalmat, az egyik zulut saját asszégaiával ölte meg s azután fölvetta a másik puskáját, ki rögtön elfutott, midőn látta, hogy a rab fel van fegyverkezve. Azután soká rejtőzött egy erdőben, melynek környékén 15,000 zulu tanyázott, a nélkül, hogy öt észrevették volna. Mihelyt erejét visszanyerte, kijött rejtekéből s egyedül a nap s csillagok iránya által vezettetve elérkezett ötven órai utazás után kimerülve s lázban a kambulai hadtesthez. Hosszas betegség vett erőt rajta, de remény van teljes felgyógyulásához.

Jelen gépünk elbeszélése után készült. Grandier Bordeauxban született, kőfaragó, mintegy 28 éves magas, barna sovány férfi, s most, habár csak közlegény, az afrikai angol hadseregben igen ismert férfi.

Egyveleg.

Negy „macskát” állítottak ki a múlt héten Londonban, de csak a parlament tagjai számára. E

A lóvasutaknak kis gőzűsökkel fölcserélése különösen Olaszországban terjedt el újabb időben s a helyi közlekedésre igen alkalmasnak bizonyult. Milano s Turin környékén alkalmazták az első ily vonalokat 3—5 mérföld távolságra. Nemrég Róma s Tivoli között is nyitották meg ily közlekedési eszközt. Minden félórai távolságra van egy kis állóhely állomás nélkül, a kiadások s építkezési költségek igen csekélyek s mivel omnibus gyanánt használják, igen jól jövedelmeznek. A kis gőzös 2—3 vagonot von, vasárnaponként többet is; maga a gőzgép csak 7 tonna súlyu s külsőleg úgy néz ki, mint a többi kocsi. Ilyesmivel közelebb nálunk is fognak kísérlet tenni a Rákospalotára és a Zugligetbe vezető vonalon.

Végzetes pontot tett be egy sösti német ember végrendeletébe. Összes vagyonát ugyanis fivérének s nővéreinek hagyta, de hozzátette, hogy „ha Vilmos testvérem vén korára megönsül, ne kapjon semmit”. Vilmos ur már hatvan éves ugyan, de a törvényszék azon nézetben volt, hogy soha sem lehet tudni, megönsül-e haláláig vagy sem, s ezért nem kap semmit.

a mit esővek vezetnek szerteszét egy központból, mint a légszeszt vagy vizet. A múlt évben december 12-ikén hozták tevékenységbe az ottani központi gőzfűtést s az eredmények a vállalkozók reményeit is túlszárnyalták. A gőznyomás, mely a gépházban egy négyoszóhüvelykre 50 fontot tett ki, a csőhálózat legtávolabbi végéin 1 lattal sem volt csekélyebb, jöllehet a távolság fémföldnyi volt. Detroit város lakói ezek szerint vizet, világosságot s meleget ugyanazon központi tartályból nyernek; csak egy csapot kell fölnyitniok s a szükséges mennyiség legott beáramlik.

A párisi kiállításon ott feledett tárgyak, esernyők, botok, stb. száma, melyeknek a rendőrség ismételt fölhívása dacára máig sem akadt gazdája, még mindig mintegy 20,000-re megy.

A francia színésznek fényűzését mutatja az a körülmény, hogy Bernhardt Sarah a „Ray Blas” előadásán ruházatára 2800 arany forintot fordított, Croizette pedig a „Misanthrope”-ban oly ruhát viselt, mely 3800 forintba került s ezenkívül még hat más csaknem ily drága ruha volt rajta azon este.

Az írógép.

Lapunk mai számában egy varrógépre emlékeztető készüléket láthat az olvasó, melyet olyanformán kezel egy hölgy, a hogy a zongorát szokás. Azonban nem varrógép, nem is pianoforte. A Singerek s Wilsonoknak épen oly kevés érdemük van feltalálása körül, mint a Bösendorfereknek vagy Beregszászyaknak. A készülék egy írógép, Remington szerkezete szerint; mint Amerikában már több fajta ily gép is kezd elterjedni.

Írógépünk szerkezete belül is sok hasonlót mutat a zongorához. A 3-ik s 4-ik ábrán láthatni egyes gombokat, melyeknek fejére betűk s írásjelek vannak bevésve, s melyek ép úgy lenyomhatók, mint a zongora-billentyű. A gombok emeltyű-készülékkel vannak kapcsolatban, úgy hogy midőn a gombot lenyomjuk, emeltyű által egy kalapács fölfelé üt, miként a zongora kalapácsa a hurokra. A 2-ik ábra világosan mutatja ez emeltyű szerkezetét. De az írógép kalapácsai nem egyformák, hanem mindegyiken egy-egy betű van kivésve, ugyanaz, a mely a megfelelő gombon. És ez a kalapács nem is üt hurra, mint a zongora, hanem egy festékkel itatott papír- vagy vaszon-szalagra. A szalag fölött, majdnem közvetlen érintkezésben vele, van a beirandó papírlap egy kaucukhengerre erősítve, azon a módon, mint az a nyomdák sajtójánál is szokás. Mihelyt tehát egy betű gombja lenyomatik, a neki megfelelő kalapács ugyane betű bélyegét rányomja a festékkel beitatott szalagon át a beirandó lapra. Következik a másik betű. Hogy azonban ennek bélyege ne essék oda, a hová az előbbi betűé, azaz hogy ne egymás hátára irassanak a betűk, olyan készülékkel is el van az írógép látva, mely e tekintetben maga szabályozza magát. A gépet ugyanis föl lehet huzni, mint az órát, azon fogantyúval, mely a 2-ik ábrán jobbfelől látható s B-vel van jelölve. A csavarugó — mely szintén ott látható — mozgásban tartja az egészét, úgy hogy midőn egy-egy billentyű lenyomatott, a gép hengere, valamint a reá erősített papírlap egyet-egyet odább mozdul, épen annyit, a mennyi helyre egy betűnek szüksége van. Mikor aztán a henger egy egész megett balról jobb felé, azaz midőn egy egész sor meg van írva, akkor egy kis csengetyű ad jelt, hogy tovább mozgatni nem lehet. Az író egyén ekkor egy kis kapocs kiemelése által a hengert ismét eredeti helyzetébe hozhatja vissza, azaz a sor elejére. E közben magától fordul odább, épen annyival, a mennyire egy új sornak szüksége van.

A gépet be lehet állítani úgy, hogy a sorok hosszúsága, s azoknak egymástól való távolsága is változtatható. Tehát mindenféle sűrűségben az írásjeleket is föl lehet rakni, mert azoknak külön billentyűk felelnek meg, sőt alá is lehet huzni tetszőleg betűket vagy szavakat. Két-két szó között szintén meg lehet tartani a szükséges tért az által, hogy e célra szolgáló külön billentyűt nyomunk meg. A kapott iratok sokszorosítása pedig épenséggel könnyű, mert a gép sokszorosító tentával dolgozik, s mert több lapot is lehet egyszerre beletenni a gépbe, minden két lap közé külön e célra praeparált festőlapot helyezvén.

E gépnek sok mindenféle előnye van a közönséges írás fölött. Első s legnagyobb az, hogy kevés — alig két heti — gyakorlás mellett sokkal hamarabb megy vele az írás, mint közönségesen tollal. Egy percz alatt valami 90 szót lehet vele leírni, holott tollal alig 40-et. A gyorsírók tehát diktálásnál vagy másolásnál nem sokára egészen fölöslegesekké fognak válni, a mennyiben e géppel sokkal pontosabban s gyorsabban lehet dolgozni, mint ők teszik. Ha még hozzá vesszük a sokszorosítás könnyűségét is, akkor meg épen e gép előnyére üt ki az összehasonlítás. Második nagy előnye e gépnek, hogy szép kalligraphus írást tehet vele az is, kinek kezeirását egyébként alig lehet elolvasni. Használhatják továbbá a gépet olyanok, kik valamely testi hibájuk miatt a tollat nem kezelhetik, p. o. elveszítették jobbkezüket. Sőt használhatják a vakok is, kik kitűnő helyérzékükkel fogva könnyen betaníthatók, hogy melyik billentyűt mikor kell megnyomniok.

Bonyolult szerkezete miatt azonban a gép még meglehetősen drága (230—260 frt között, a szerint a milyen nagy) s ez bizonyos nagy akadály lesz gyors elterjedésére nézve.

Egy ily gép már Budapesten is használatban van a Ferenc-csatorna-vállalat igazgatósági irodájában.

A baltimori Bonaparték.

A modern történelem egyik legérdekesebb s regényesebb lapjára van följegyezve a baltimori Bonaparte család életrajza. Körülbelül hetvenhat évvel ezelőtt Napoleonnak legifjabb, leggyöngébb s talán leggyarilóbb testvére, Jeromos, egy francia hadihajó élén érkezett Uj-Yorkba. Bonaparte Napoleon, akkor még a francia köztársaság első konzula, lángelméje fényével vakítá el a világot; nem esoda tehát, ha a konzul testvérét az uj-yorki előkelő körökben előékenységgel fogadták.

Az ifju Bonaparte 1803. őszén ment el Baltimoreba. Tiszteletére ünnepélyeket rendeztek, ő volt mindenütt a nap hőse. Az előkelő körök versenyeztek egymással, hogy az ifju francia íránt kimutassák hódolatukat. Chase Samuelnek, a függetlenségi nyilatkozat egyik tekintélyes aláírójának vendégszerető házában mutatták be neki Paterson Erzsébet kisasszonyt. A tizenhét éves leánya Baltimore gyöngye volt; szép, szeléndus és hozzá rendkívül vagyonos. Jeromos csakhamar lángra gyuladt íranta s szerelme viszonzva lön. Jeromos megkérte Erzsébet kezét. Hiában intették barátói, hiában ellenzték ez összeköttetést szülei: a szép leány határozottan kinyilatkozta, hogy „inkább lesz Bonaparte felesége egy órára, mint bárki másé egy egész életre”. Nagynehezen aztán szülei is beleegyeztek.

A házasság 1803. karácsonyestéjén ünnepeltetett. Caroll János, baltimori római katolikus püspök s később az amerikai róm. kath. egyház bíbornok-érseke eskette meg a boldog párt; tanuk gyanánt a baltimori polgármester s több előkelő egyén szerepelt. Paterson ur, a hires Astor család üzleti társa, igazi dűsgazdag ember volt. Az amerikai forradalom alkalmával óriási pénzüsszeget áldozott a szabadságharc folytatására, s benső barátság fűzte Washingtonhoz és La Fayettehoz.

Az ifju pár mindjárt a házasság után betutazta az északi s keleti államokat. Philadelphában, Bostonban s Albániában, általában mindenütt kiváló tisztelettel fogadták az első konzul testvérét. A derű után azonban csakhamar következt a boru. Már utazásuk alatt hallották, hogy a konzul határtalanul dühös e házasság miatt; majd értésül adták Jeromosnak, hogy bátyja parancsa nyomán az első hadihajón térjen vissza Franciaországba, mert különben szökevényül tekintetik. Ugyanakkor vette azt a rendeletet is, hogy ifju nejét nem szabad magával hozni s a francia tengerészkapitányoknak ki volt adva, miszerint föl ne vegyék hajóikra „azt az ifju nőt, kivel Jeromos összeadta magát”, s ha netalán mégis valahogy Franciaország határáig elérkeznék is, onnan haladéktalanul szállítsák vissza az Egyesült-Államokba.

Jeromos megrettent; nem mert hazamenni, tartván bátyja haragjától. Hétről hétre, hónapról hónapra halogatta az utazást, remélvén, hogy majd csak megengesztelődik íranta s beleegyezik házasságába. Végre 1805 márczius 11-én Jeromos és szép neje elindulnak Baltimore-ból s april 2-án Lissabonban kötöttek ki. Itt már keserűen kellett tapasztalniok Napoleon zsarnokságának erejét. Jeromos nejenek nem volt szabad szárazra lépnie; hajójukat francia őrség vette körül. A vezénylő tisztségre kérdezt nejétől: „hogy mi czéllal jött Európába Paterson asszony?”

— Mondja meg ön urának, hogy Bonaparte asszony méltó joggal követelheti, hogy a császári család tagjául tekintessék.”

Jeromos haladéktalanul sietett Párisba, hogy bátyjánál személyesen járjon közbe. Utközben Junotial, a Portugállba kinevezett francia miniszterrel találkozott, ki kérte, hogy ne makacsodjék s egyezzzék bele bátyja akarataiba. Jeromos még ekkor mennyre-földre esküdözött, miszerint soha sem hagyja el ifju szép nejét. „Ügym igazságában bízva — mondá ünnepélyesen — szilárd és határozott maradok.” Ekkor megmutatta Junot-nak neje kicsiny mellképét. „S ily tökéletes szépséggel egyesülve van minden női báj.”

Párisba érkezvén, Napoleon nem fogadta el; meghagyta, hogy csakis levélben fordulhat hozzá. Napoleon válaszlott is e levélre, romba döntve

1-6 ábra.

2-ik ábra.

3-ik ábra.

4-ik ábra.

az ifju minden reményét. E level lényeges tartalma így hangzott: „Házasságod mind egyházi, mind polgári törvények értelmében *semmit*; sohasem egyezem bele. Irj Patterson asszonynak, hogy térjen vissza hazájába, mert a dolgon változtatni nem lehet. Ha visszatér szép szerivel, élethossziglan hatványozottan frank évi jradékot biztosított számára, kiköve, hogy nem viseli azt a családnevet, melyhez joga nincs, a mennyiben a házasság teljesen érvénytelen.”

Mikor Napoleon e házasságot mind egyházi, mind polgári tekintetben érvénytelennek nyilatkoztatta ki, inkább csak saját meggyőződését fejezte ki s nem a törvényekre támaszkodott. Mert hiszen a házasság keletkezésékor még csak első konzul volt s nem lehetett joga rendelkezni önkényesen a családtagok viszonyai fölött. Jeromos anyja a legidősb bátyja József beleegyezése szükségeltetett s mindketten beleegyeztek Jeromos házasságába. A házasság a róm. kath. egyház szertartása szerint ment végbe, minden törvényes kellékek mellett. Végre, miután Napoleon elfogadta öcsését, így szólott hozzá: „Öcsém, egyedül ön szegyenitette meg családunkat, e szegényfoltot hőstettek által kell lemosnia hirnevéről... én majd csak elfelejtem azzal a kis leánnyal való viszonyát.”

Hát a szegény asszonyból, kit férje az ellenség körmei közt hagyott idegen földön, mi lett? Bonaparte asszony meggyőződve a felől, hogy nem köthet ki szárazra Lisszabonban, Amsterdam felé evezett. Május 1-én érkezett ide. Napoleon keze ide is elérte. Hajóját még a kikötőbe sem eresztették be; hatvanégy ágyú s hadihajó gátolta a bemenetelt. Tartva attól, hogy még élte ellen is merényletet követnek el, a szegény asszony Angliába hajózott. Elsősülött s egyetlen gyermeke 1805. jul. 7-én Londonhoz közel Camberwellben született s a keresztnevében Bonaparte Jeromos Napoleon nevet nyert. Két hó múlva aztán az ifju anyja kisedvel együtt az Egyesült-Államokba tért vissza s egy havi tengeri utazás után el is érkezett Baltimoreba.

A győnye és gyarló Jeromos csakhamar elfeledte az „ő kedves kis feleségét”. Mikor Lisszabonban élváltak 1805. ápril havában, még olykor-olykor fölkereste lehelében, ígérve, esküdözve, hogy jobban szereti Erzsikéjét életénél. Keziratára még most is megvan: „Kedves szeretett nőm! Az élet nélküle s kis fiunk nélkül mit sem ér nekem. Légy nyugton, férjed soha nem hágy el.” Ez a kézirat 1805. okt. 4-éről van kelteve. Ezt aztán még több level követi... de csakis az ígéretnél marad, mert végre is elváltak bántója fényes ígérgetései által, beleegyezett az elválásba. Ekkor kinevezetett császári főherceggé. 1807. aug. 22-én egybekelt Würtembergi Katalin hercegnővel, majd Westphalia királyul nevezetett ki. VII. Pius pápa, dicséretére legyen mondva, a Patterson kisasszonnyal kötött házasságot sohasem bontotta föl, sőt azt állította törvényes egybekelésnek. Napoleon önkénye tette azt csak érvénytelenné, de a törvénytelen elválása a pápa sohasem egyezett belé, s a római kath. egyház hitelvei szerint a császári herceg halála folytán a baltimori Bonaparte család az igazi jogos trónkövetelő.

S tény, hogy a baltimori ág több ízben igyekezett is érvényesíteni törvényes jogait. A kétnejű Jeromos 1859 végén halt meg. Patterson-Bonaparte Jeromos 1861-ben újra folyamodott a császári udvarhoz. Berryer hírneves ügyvéd az ügyet kétségbevonhatlan tényekkel támogatta, kimutatóván, hogy Jeromos első házasságának törvényessége s érvényessége nem is jöhet kétség alá. A házassági szerződés eredetiye, az esküvési okmány, a tanúk nyilatkozata mind egyről egyig a mellett tanuskodtak. A kétnejű Jeromos királynak több levelét mutatták föl, melyet ez a baltimori Jeromoshoz intézett, s e levelekben öt folyvást „kedves gyermekem,” „kedves fiam” czimzmel ismeri el saját magzatul. A Bonaparte család többi tagjai is fentartották a rokonsági viszonyt. Azonban mindezen tények dacára is a törvényesítést nem tudták keresztülvinni.

Tekintetbe véve, hogy a Patterson család Amerikában az első rangot foglalta el, sőt Wellington herceggel is sógorsági összeköttetésben állott, igazán csodálatos, hogy Napoleon, ki önmaga is alulról emelkedett föl, testvére házasságát rangján alulinak találta s folyvást csak szemérmes viszony gyanánt tekintette.

Bonaparte asszony, milyet sikertelenül

tért vissza Baltimoreba, a közrészvét tárgya lett. Határozott jellege a becsületés magaslátára emelte a hűfienül elhagyott nőt s mindenki megvetőleg beszélt ama férfiról, ki isten és emberek előtt hűséget esküdött nejeinek s mégis, bátyjától való féltében s dicsőség után sóvárogva kész volt megtörni esküjét.

Napoleon bukása után Bonaparte asszony Európába utazott s itt tartózkodott hét éven keresztül. Modora, rendkívüli szépsége s regényes története érdekese s ünneplétté tették őt minden körben, hol csak megfordult. Több évet töltött Florenczben s a toskánai udvar dísz volt. Bámulták szellemét, imádták szépségeért.

Florenceben 1822-ben találkozott férjével, ki a Würtembergi hercegnő karján jött. A Pittipalota csarnokában véletlenül jöttek egymással szembe. Jeromos meglátva első nejét, második nejehez fordulva, halkan így szólott hozzá: „Nézd, amott jön első feleségem!” Ekkor mindketten visszafordultak s másnap eltávoztak Florenczből. Első nejével egyetlen szót sem váltott.

Bonaparte asszony 1823-ban a telet Bécsben töltötte. Itt is mint mindenütt hódított. Az angol követtel folytatott párbeszéde akkortájt egész Európát bejárta. Metternich herceggel első nejével egyetlen szót sem váltott. Bonaparte asszony 1823-ban a telet Bécsben töltötte. Itt is mint mindenütt hódított. Az angol követtel folytatott párbeszéde akkortájt egész Európát bejárta. Metternich herceggel első nejével egyetlen szót sem váltott.

— S aztán nem jegyezte-e meg, asszonyom, — mondá a követ csipősen — hogy Trollope jellemzése szerint minden amerikaiban van valami pórias? — De igen, — viszonzá nevetve s emeltebb hangon Bonaparte asszony — s igazat is adok neki, ha az amerikaiak az indusok vagy eszkimók ivadéka lennének, akkor csodálkoznám e jelenségen, de azért nem lep meg engem Trollope ez észrevétele, mert az amerikaiak egyenesen az angoltól származnak le.

Az angol követ egész ebéd alatt nem szólott többé egyetlen szót sem.

A baltimori ifju Bonaparte Jeromos is eljött anyjával Európába s a genfi egyetem növendéke lett; hol több éven keresztül tanultán, 1821-ben anyjához Olaszországba ment, hol akortájtban a legtöbbször Bonaparte tartózkodott. Itt nagyján, nagybátyjai Lucian, Lajos, Bonaparte József neje, Julia s általában az egész rokonság szívélyesen fogadták körükbe; annyira megkedvelték, hogy minden áron egybe akarták házasítani unokatestvérével, József Sarolta nevű leányával. E házasságból azonban semmi sem lett, holott Borghes hercegnő ünnepélyes fogadást tett, hogy háromszázezer franknyi hozományt fogja őket meglegni. Melyiken mult a házasság kérdése, nem tudni. Jeromos 1823-ban visszavért Amerikába, belépett a Harvard egyetembe s itt is több évig tanult. 1826-ban újra visszajött Olaszországba s az apja második házasságából származott Jeromos herceggel s mostoha nővérével Matildla a legjobb lábón állott. Ekkor ismerkedett meg Napoleon Lajossal is, s benső barátság szövődött közöttük.

Aztán 1829-ben ismét Amerikába utazott vissza s huszonegy éves korában May Zsuzsánát vette el, egy baltimori gazdag ur leányát. A házasság megtörténte után nagyanyjától, Józseftől, Lajostól s több Bonaparte-tól érkeztek üdvözlőlevelek.

1830-ban nov. 5-én született meg a baltimori Jeromos fia, ki szintén Jeromos Napoleon névre kereszteltetett. Ez ifju kitűnő katonává lett. Mikor Napoleon Lajos 1837-ben Amerikában járt, baltimori rokonait is meglátogatta, 1853. jan. 1-én Jeromos üdvözlőlvén Napoleon Lajost, ez igen szívélyes levélben hívta meg unokatestvérét Franciaországba.

Bonaparte és fia 1854. június havában érkeztek Párisba s a császári minijárt meg is hívta őket ebédre St.-Cloudba. Mikor a palotába hívték, Bonaparte Jeromos magának a császárnak kezéből vette át azt az okmányt, mely afjának Patterson Erzsébetét történt házassága fölött ked-

vezőleg nyilatkozik, ugy hogy Bonaparte Jeromos most már jogosan nevezhette magát Franciaország törvényes gyermekének. A württembergi hercegnő férje Jeromos herceg, a volt westpháliai király sehogyssem akart beleegyezni fia törvényesítésébe, de III. Napoleon így válaszolt: „A francia törvények Patterson asszony fiát törvényesül ismerik el”, s már 1854. augusztus havában a törvényes rendeletet táraban hivatalosan is volt közzölve a baltimori Bonaparte család francia illetősége.

1854. szept. 5-kéről keltezett császári rendelet az ifju baltimori Bonaparte Jeromost a francia hadseregben főhadnagyi rangra emelte. Az ifju Bonaparte részt vett a krimi hadjáratban s több ízben kitüntette magát, s több rendjeleken kívül a becsületrend szalagjával is föl lett díszítve. Apja 1870 nyarán halt meg Baltimoreban, roppant vagyonát nejeire s két fiára hagyván. Azt mondják, hogy egyetlen Bonaparte sem hasonlított annyira I-ső Napoleonhoz mint a baltimori Jeromos. Mikor egy ízben Franciaországban utazott, a nép azt hitte, hogy az öreg Napoleon támadt föl s az utczán ujjongva kiáltották: „éljen a császár!” Az ifju Jeromos is nagyban magán viseli a napoleoni jeleget.

A baltimori öreg Jeromos neje Patterson Erzsébet még most is él. Kilencvenhárom éves, s mint említi, százig meg sem áll. Tizenhatszor járt Európában; még most is élénk, értelmes. A férfiakat nem sokra becsüli, a nőkről keveset tart. Szerinte minden érzemény gyarlóság. Emellett, hogy sohasem vágyakozott a trónra, de szeretett volna a trón közelében ragyogni. Apja, az öreg Patterson aránylag nem hagyott rá sokat, de ő azt a keveset ügyes vállalkozás által gyarapította, ugy, hogy most óriási vagyonnal rendelkezik. Naplót vezetett, de az életében senki sem olvassa. Egyik unokája híres baltimori ügyvéd; a másik, Jeromos, mint említők, vitéz katona. A francia-porosz háboruban is vitézül viselte magát. A commune uralma alatt Párisból szökönie kellett; s visszament Baltimoreba. 1871-ben Webster Dániel unokáját Appleton Karolinát vette nőül. Szabad ország vitéz gyermeke. Vajjon a bonapartista párt nem vet-e szemet a baltimori Bonaparteokra is, kik legalább is oly jogos trónkövetelők lehetnek, mint európai rokonaik.

K. T. K.

KENESSEY ALBERT.

Mély részvétellel jegyezzük föl a gyászírt Kenessey Albert elhunytáról. Sok jó ügy vesztette el benne derék munkáját, lapunk pedig egyik szakavatott támogatóját, kinek tollából gyakran közöltünk érdekes és alapos cikkeket, s kihez a munkatársi bizalmas viszonyon kívül az elhunyt kiváló személyes tulajdonai és szerezteméltő modora után támadó vonzalom is fűzött bennünket. Halálhíre váratlanul jött, mert a halál hirtelen és az ismerős köröktől távol szakított véget tevéken életének, 51 éves korában. Mint m. kir. hajózási főfelügyelő a Száva-híd építése ügyében a „Boreas” hajóval az alvídékre ment; Bródban el is végezte feladatát, s már visszatérőben volt, mikor e hó 15-én éjjelkor a hajón hirtelen tüdőszélhűdés érte, s azonnal kimúlt. Holttestét Bródból Dályára vitték, s onnan Budapestre szállították. Az elhunyt özvegyet (szül. Perlaky Idát) s két fiut és két kis leányt hagyott maga után.

Halálát a tud. akadémián kitűzött gyászlobogó is jelenti. Kenessey e tudományos intézeteknek levelező tagja volt, s ott a hajózási szakirodalom kevés képviselői közé tartozott. E téren sokat és tekintélyesen működött. Az általa írt hajózási műszótár nyelvészeti tekintetben is figyelemreméltó mű, s ez szerezte meg számára az akadémiai tagságot.

Sokoldalú ismereti, tevékenysége és derék jellege által érdemesített életéről már számot adott a „Vasárnapi Ujság” ezelőtt tiz évvel, mikor arczképét is bemutatva. Abban az időben az ő buzgó közbenjárására létesült a hajózási tanfolyam, melyen a Dunagőzhajózásnál alkalmazott vagy alkalmaztatni kívánó férfiak nyertek oktatást, s egyik legalaposb oktatójuk Kenessey volt. Azóta e tanfolyam téli időkben a kereskedelmi akadémiában rendszeresít van.

Kenessey Albert 1828-ban febr. 4-én Tolnamegye Gerjen községében született. A magasabb tanfolyamok Debreczenben végezte, aztán pedig 1846-ban, mikor Kossuth jelszava hangzott, hogy „Tengerre magyar”, a fiatal ember a fiúme tengerészeti iskolába lépett, tengerész lett s már a jövő évben a tengereket járta, nagyobb utazásokat téve egész Oroszszáig és Londonig. Gr. Széchenyi István ajánlatára nemskóra a trieszti Lloyd-társulat hajóin nyert alkalmazást, hanem a szabadságharc visszahívta a hazába, honvéd lett, s mint hadnagya szolgált a „Mészáros” első hadi gőzösn, majd pedig a Nagy-Váradon tervezett tüzérszkolába matematikai tanárnak jelölték ki századosi ranggal. De ez iskola nem jött létre, s Kenessey a tüzérséghez osztatott be, és Lukács Dénes, a tüzérség nagy képességű főnöke a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott tehetségéről. Május havában 1849-ben a „Honvéd” gőzösn részt vett a csurogi csatában, azonban Lukács visszakövetelte a tüzérséghez. A szabadságharc után csendesen megvonult az üldözötték elől Debreczenben, hol francia és olasz nyelvből adott órákat s az ottani takarékpénztárnál is kapott szerény hivatal.

Azonban 1852-ben ismét hajóra térhetett. A balatoni „Kisfaludy” gőzös kapitánya lett; egy év múlva a Dunagőzhajózáshoz jött, kezdetben mint kormányos, honnan fokozatosan lépett előre s 1867-ig szolgált e társulatnál mint kapitány. Ekkor a közlekedési miniszteriumhoz neveztetett ki, s 1868-ban hajózási felügyelő lett. E hivatalban működött egész haláláig.

Irodalmi működése sokoldalú. A hajózási szakon kívül is számos ismeretterjesztő cikket írt, s a haltenyésztés érdekében írt egyik értekezését az akadémia adta ki. Sokat utazva, így szerzett tapasztalatairól és nyert benyomásairól szintén érdekes és eszmedős közlemények jelentek meg tőle, különösen a „Vasárnapi Ujság”-ban, hol mint a hazai vidékek jó ismerője számos leírást és cikksorozatát közölt. Az 1866-ban megjelent „Magyarország képekben” czimű vállalatban a magyar Dunáról írt nagyobb ismertetést és tanulmányt. Ezekon kívül több hivatalos jelentést is írt a kormány megbízásából a havrei hajózásról, a halászatról, a párisi s egyéb kiállításokról. Mint szakértő, részt vett a hajózársra vonatkozó minden enyeben.

Lelekiismerettel és ambícióval teljesített minden kötelességet, s tekintélyessé tette a helyet, melyet elfoglalt, és becsültől önmagát, kihez mindenki vonzódt.

Utóbbi éveiben gyengelkedett, de baja nem látszott oly mérvűnek, hogy életét is fenyegetné. Munkásságát nem is lankasztotta, hanem gyorsan és váratlanul vetett véget annak.

Emlékre szeretettel, közreműködésére nagy elismeréssel és halálára fájdalommal gondolunk mindig.

Irodalom és művészet.

Pulszky Ferenc emlékiratai, melyeknek a „Budapesti Szemle”-ben megjelent egyes részleteit a sajtó és a közönség mindig igen kedveszőleg fogadta, önállóan is megjelennek. Az első kötet kéziratával, mely a forradalomig terjed, szerző elkészült. Ráth Mór vállalta el e munka kiadását is. Címe: „Életem és korom. A forradalom előtt.” A második kötet a forradalom, a harmadik a számkivetés történetével foglalkozik.

Shakespeare minden munkái második, olesőbb kiadásából Ráth Mórál megjelent az első kötet, mely Othellót és a Szent-Ivánéji álmat tartalmazza; az első Szász Károly, az utóbbit Arany János fordításában. Ára 80 kr.

P. Szathmáry Károly munkájából: „Az emberi művelődés története”-ből, melynek második egészen átdolgozott, meg bővített és rajzokkal illusztrált kiadását Tettey Nándor és társa eszközlé, megjelent a két első füzet. Az első fejezetek az emberelőtti kort, a műveltség óskorát tüntetik föl, a társadalom keletkezésének első nyomait, jól összeválogatott adatokkal és sok sikerült képpel. A szép kiállítású füzetek ára 30 krajczár. Az egész munka körülbelül 25—30 füzetre terjed, s 3 hetenként fog egy-egy füzet megjelenni. A Tettey-cég arra is ajánlkozik, hogy a Sebestyén-féle „Világtörténet” megjelent öt füzetét, (e vállalat tudvalegőleg megszünt), minden felülíze-

tés nélkül kicseréli a P. Szathmáry Károly munkájának első öt füzetével.

Dr. Ribáry „Képes Világtörténeté”-ből új füzet (a 11-ik) hagyta el a sajtót; ára 30 kr. A kiadó Melner V. jelenti, hogy a Weiszman-tesvéreknél megjelent Sebestyén-féle „Világtörténet” kiadása az 5-ik füzettel megszűn, ez öt füzetet hajlandó a Ribáry-féle Világtörténet első öt füzetével kicserélni.

„Eötvös-évkönyv” czim alatt egy 96 nagy nyolcadzárú lapnyi kötet jelent meg, melynek tartalmát és képeit az „Eötvös-naptár” eddigi évfolyamainak jobb része képezi. Tiszta jövedelme fele részben az Eötvös-alap, felerészben az árvízkarosult tanítók számára van szárvá. A cikkek Eötvösre, iskolai ügyekre, s az Eötvös-alapra vonatkoznak. Ára 1 frt.

Cassone fiatal olasz költő már egy pár év óta előszeretettel tanulmányozza a magyar nyelvet s egész kötetre való költeményt fordított le Petőfítől. Ezekből mutatványul közelebb köze is becsmártotta az „Örül”-et igen sikerlő fordításban. A díszes kiállítás füzet, Petőfi halála 30-ik évfordulójának alkalmából Noto-ban jelent meg.

Folyóiratok. A „Természettudományi Közöny” júliusi füzeté közli dr. Rózsahegy Aladárnak, a pesti ország területre küldött magyar orvosnak a természetudományi társulat szakülésén tartott felolvasását „Az asztrakháni pestisről”; másik főbb cikke a fizetnek „A harmat története és szerepe” (befejező közlemény) Jamn után Révész Samutól. — A „Századok” júliusi füzet Hunfalvy Pál és Károlyi Árpád értekezéseinek folytatását tartalmazza, az utóbbi be is van fejezve. Thaly Kálmán ismerteti Chernel Kálmán művét Közégek történetéről. Pesty Frigyes Vitéz János egy kis oklevélét ismerteti, melyben az emberismerő püspök meghagyja Belényes lakóinak, hogy mindig csak ebéd előtt bíráskodjanak. A vegyes rovat többek közt az orsz. lováltár kutatóinak jegyzékét is adja, mely jegyzék 110 nevet mutat fel, köztük 6 külföldit. — A „Magyar Könyvszemle” május-júniusi füzetében Fraknói egy a Hunyadyak korában élt magyar „néma barát” (karthausi) munkáját ismerteti. Szabó Károly könyvszemléti adatokat közöl. Ballagi Aladár és Csontos János folytatják érdekes szemléiket s azokivűl több közlemény van még e füzetben. — Az „Orvos-természettudományi értesítő”-ből, mely a kolozsvári orvos-természettudományi társulat és az erdélyi muzeum-egyetem természettudományi szakosztályának szaküléseiről és népszerű felolvasásairól ad közleményeket, megjelent az ez évi 2-ik füzet.

Törvények kiadása. Ráth Mórál megjelent: „Az 1879-ik évi országgyűlési törvények” II. füzet, tartalmazza a XIII.—XL. törvénycikkeket. Ára 1 frt 40 kr. — „Az erdőttörvény”, nagy negyedrétben, ára 50 kr.; ugyanez zsebkiadásban, ára 50 kr. — „A magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról”, ára 40 kr.

A **pesti Lloyd-társaság** harmincz-aranyas pályá-lyzatot tüntet ki egy értekezésre, mely az egyenes adók rendszerének és a kereseti adók kivételének bírálatával foglalkoznék, s a társulat évkönyvében jelennek meg; a beküldési határidő november 30-dika. „Képek az életből” czimű rajzok és elbeszélések-ből álló egykötetes mű jelenik meg az őszszel Wagner Jánostól Miskolczon Forster Rezsőnél. A művet az előfizetési fölívásban dr. Bódogh Albert melegen ajánlja; ára 1 forint.

„A keresztény egyház ősi zenéje” czimű nagy munkára Bogisich Mihály kaplán kiadta az előfizetési fölívást. Műtörténeti könyv lesz, az apostolok korától a német-alföldi zeneiskola megalapításáig (1540.), s egyszersmind gyakorlati kézi könyv, mert második része gyakorlati utmutatás a gregorian ének megtanulására és művészi előadására; a harmadik rész pedig zenemellékletekből fog állani. A 35 ívre terjedő munka előfizetési ára 3 frt. Utánvétre is meg lehet rendelni. Pénzek, megrendelések, Bogisich M. belvárosi kaplánhöz (belvárosi plébánia) szept. 15-ig küldendők be.

Uj zenemű. Rózsavölgyi és társánál megjelent: „A kis herceg”; reggő polka, zongorára Hess A. kar-mestertől; ára 60 kr. — Bakody Jajostól megjelent, s mindenki zenemű kereskedésben kapható: „Szerelemi regé” zongorára; ára 60 kr. — Az „Apollo” zeneműfolyóirat július havi száma több érdekes zeneművel jelent meg.

A **népszínházban** e hó 11-én egy francia bohózat került színre „A színeszű ferje” czim alatt, s azóta többször ismételték. Melliche és Halevy műve, kik másodikfajú szinpadai termékekkel bőven ellátják a színházakat. Tösgyökere párisi darab, könnyűvért emberekkel és sikkalosságokkal. Hőse egy fiatal nő, kit egy tisztviselő vesz feleségül, aztán divatos színésznő lesz, kinek jó fizetése és sok udvarlója van. A férj az első szinpadai föllépésékor olyan dühbe jön, — mert neje rövid ruhában jelenik meg, — hogy a szinpadra rohan, botrányt idéz elő, de később bele-

törődik mindenbe, mert neje művészte jól jövedelmez. Az udvarlókra sem féltékeny többé. Különben is szentül hiszi, hogy neje csupán őt szereti; a darab pedig azért végződik, hogy a közönség nagyon is megbizonyosodik a férj csalódsága felől. Ugyesen és tarkán van szinpadra tárva ez az életkép, de fejlődésében nincs annyi mulatós bonyolalom, mennyit francia művekben rendszeren szoktak találni, és megnevetni. *Ujházy és Fiszéri* szereplése nélkül nem is lenne valami említésre méltó hatása a népszínházban. De a nemzeti színház e derék két tagja jövedelme és hatással ábrázol két szerepet: egy konfidens öreg urat, és egy színház-igazgatót. A színésznőt *Rákossy* Szidi asszony játssa, kit ugyancsak felszélvezhet, hogy több ízben énekelnie is kell.

Közintézetek, egyletek.

Az **Eszterházy-képtár** helyiségeiben átalakításokat terveznek a terme berendezését, mint a vízfűtést illetőleg. Az akadémia a költségeket nem fedezhetvén, gr. Lónyay Menyhért elnök megkeresésére Trefort Ágost között, miniszter intézkedett, hogy a 14,529 frtá rugó kiadások a miniszterium 1880. évi költségvetésébe fölvetessenek. Az átalakítás terveit Ybl Miklós már elkészítette.

A **nemzeti muzeum**. Pulszky Ferencz, a muzeum igazgatója, már régen különös figyelmet fordít minden olyan leletrre, mely Valentinián római vagy II. Teodozius bizanti császár érmeinek kíséretében ásatik ki, mert sok valószínűség szerint ez érme társaságában Attila korabeli tárgyak kerülhetnek elő, a mikből eddig semmi régiséget nem bírtunk. Évek előtt Ó-Budán szakugyan elő is került Valentinián érmével egy különös karperecz. Ehez hasonló töredéket találtak a szegedi Óthalomban is, továbbá Szécsényben fölbevalótki Teodozius pénzével. Mindezekhez hasonlók voltak már a muzeumban, de csak az új leletek által derült ki, hogy mely korból valók. Jelenleg tehát van egy vezérőrnál, mely után az Attila-korabeli tárgyakat lehet kutatni. Megemlítjük itt, hogy a muzeum lépcsőházában egy újabb gipsz-öntvény látható: Hunyadi László gyulafehérvári templomban levő síremlékének másolata, mely dr. Rómer Flóris buzgolkodása folytán készült. A síremlék igen nagy; fönt fekszik Hunyadi László, pánczélföltövényben, lábainál két angyal tartja a Zápolya és Corvin-czimereket. Szintén a fekvő alak lábainál oroszlan látható, melynek hátán a következő gyarlóny vésést fölírás tűnik szembe: LADISLAUS HUNYAI... CORV. A síremlék még egy, eddig föl nem derített czimert is mutat T. G. A. K. betűkkel. A síremlék másolásának munkáját Fogarassy Mihály erdélyi püspök áldozatkészsége jelentékenyen előmozdította.

A **magyar orvosok és természetvizsgálók** nagygyűlése alkalmából rendezendő *kiállítás* az eddigi megállapodások szerint, ki fog terjedni: a gyógykezelés eszközeihez tartozókra, a tudomány terén szereplőkre, a tanmód mindazon eszközeire, melyek az ujkor vívmányai. E kiállításban részt veendnek: a m. kir. egyetemi orvosi osztályok, a műegyetem, a fővárosi iskolák, Budapest kórháza, a budapesti gyógyszerész grémium, Calderoni, Fischer kereskedők; gyógyszerészek, gyárosok, fűszerkereskedők, vegyészek, ásványzállítók stb.

A **Kárpát egylet** tevékenyen működik, hogy a Táttra-vidék látogatását lehetőleg kellemessé tegye, s e pompás vidékre minél inkább fölívja a figyelmet, és megismertesse az azokkal, kik nem utaztak arra. Ezt főképp az „Évkönyv” kiadása által segíti elő, melynek közleményei mind a Táttrára vonatkoznak. Közélebb pedig a poprádi tó mellett épített hajlékot, mely három szobából s konyhából áll, s hol pihenőt találhatnak a kirándulók. E hajlékot aug. 4-ikén, a közgyűlés utáni napon avatják föl, és Majláth-menháznak nevezik el, Majláth Béla alelnök tiszteletére, mint a ki az egyletet buzgón gyámolítja. A társulat elég figyelemben is részesül a közönség részéről, tagjai számosak, pénzátára rendszerben van, mint ezt a Késárkon legutóbb tartott választmányi ülésben jelentették. Az egylet vagyona jelenleg 11,700 forint. Elhatározták, hogy a haltenyésztés elősegítése érdekében is működni fog az egylet. Legközelebb a poprádi tótól a csorbai tóhoz vezető utat fognak kőszíteni, s a felső-remetei tengerszemnél építendő hajlékra is 120 frtot utalványozott a választmány. Az augusztus 3-án Táttra-Fíreden tartandó közgyűlésre több gyakorlati javaslat van kitűzve. Többi közt

dr. Szontagh Miklós is terjeszt be egyet a meteorológiai állományok szervezése ügyében.

Egyház és iskola.

A közoktatásügyi miniszter két helyes intézkedést tett legközelebb. Egyik az, hogy a görög kath. egyház szertartás-könyveinek hiteles szövegű magyar kiadásáról gondoskodott. Régi óhaj ez, mert e felekezetnek sok tisztán magyar ajkú híve van. A másik intézkedés a tanárképző intézetből kikerült tanárok érdekében történt, kiknek száma mindig növekszik, de állomáshoz csak kevés juthat, mert a tanári állások megüresedésekor nagyon gyakran olyanokat alkalmaznak „ideiglenes” cím alatt, kiknek nincs ugyan tanári oklevél, de van pártfogójuk. A miniszter elrendelte, hogy ezentúl csak okleveles tanárokkal lehet betölteni a megüresedett állomásokat. Az első unitárius püspöknök, Dávidnak emlékét is megülik az unitáriusok aug. 24-ikén Székely-Keresztúr tartandó zsinatján. Az angol unitáriusok ez ünnepélyre Gordon Sándor belfasti hitnökököt és Chalmers cambridgei egyetemi predikátort küldik el képviselőül.

Mi ujság?

„Az örökké bujdosott” társa. Hőke Lajostól veszszük a következő sorokat:

Eötvös Károly francia Henri-jének, „A ki örökké bujdosott”, volt egy hasonorsu magyar társa. Tolna-Hőgyészről 1809-ben elvitte katonának egy legényt, kit még azon évben a francziák elfogtak, s mint bevált, magok közé besorozták. Legényünk I. Napoleon nagy armadájaival 1812-ben Muszkaországba ment; itt meg muszka fogságba esett, és Szibéria egy bányájába hurcoltatott. Innen tizenhatod magával sikerült megszöknie a mongol felföldön, Perzsián át, Bagdádig. Utközben a sanyar négy áldozatot vett ki közülök. Bagdádban az izlamra akarták őket téríteni, s mert vonakodtak: alomporral elalatták, s alvás közben kappanóká tették őket. A műtét hatnak életébe került. Az életbe maradt rabszolgát eladatták. Emberink Algierben szolgált, midőn azt Bourmont 1830-ban elfoglalta, kinél jelentkeznén, Párisba küldett. Itt ismét gr. Apponyinál mint ausztriai cs. követnél, egyszersmind egykori földesuránál jelentkezett. A gróf a sok viszon-tagságot látott embert szolgálataiba fogadta, s haza szállíttatá Tolna Lengyel falujába kertészbotjárának. Henri, mikor Tolnában járt, megismerkedett a lengyeli kollegával.

Napoleon herceg haláláról képet közöltünk lapunk 27-ik számában: e képet, mint a szövegben is jelezte velle, Durand Godefroy jeles francia festő komponálta, s e kompozíció után jelent meg a rajz legelőször a „Monde Illustré” című világhírű francia képes lapban; ez után közölte a „V. U.” — Sehogy sem fért ez egy vidéki lap fejébe, s nagy csodálkozását fejezte ki, „hogyan érkezték meg egy metzvény a Fokföldön elébb, mint maga a herceg holtteste. Bizonyoson táviraton küldték.” Erre csak azt válaszoljuk a t. kollegának, hogy jó lesz máskor nem árulni el tájékoztatásukat oly dolgokban, melyekben, mint az ismeretek terjesztőjétől, méltán megvárhatja tőle közönsége, hogy tájékozza legyen. Ama metzvény soha sem volt a Fokföldön, hanem készült Párisban a szomorú eseményről beérkezett részletes adatok fölháználásával, ép azon módon, a hogy a történeti adatok alapján a hozzá értes jelszavak meg szokták festeni historikus tárgyú képeiket. Avagy azt hiszi a „Nagyvárád”, hogy Thán Mór ott ült egy fotográf-masínával, mikor a mohácsi vést vitézt, vagy Matejko vázlatot vett föl Báthory István táboráról, mikor az oroszok hódolatát fogadta? Sajnáljuk, hogy ily primitív oktatást kell adnunk egy lapnak, mely pedig egyéb tekintetben a vidéki tekintélyesebb közönség közlése volna sozozható.

A szombathelyi állandó magyar színház építése, mint bennünket értesítnek, szépen halad, s ha a kibocsátott sorsjegyek gyorsan elkelnek, a színház ünnepélyes megnyitása már ez évben is megtörténhetik.

A külföldi szakértőket, kik a Tiszát hajózták be, szombatra várják vissza a fővárosba. Utjuk elég fárasztó volt, s a szakértői vizsgálódásokon kívül na-

gyon igénybe vette őket a sok ünnepélyesség is, úgy hogy Szegeden már önmagok kérték, miszerint azonnal minél kevesebb kiszállással folytathassák az utat. Egy pár tervezett kirándulás tehát elmaradt. Szegeden nagy részletekkel tekintettek meg mindent: az ártért, a töltéseket, a katasztrófa utját, a Maros torkolatát. Kedden reggel utaztak el Szegedről, kiszálltak a torontáli gátakra, s megjelölték, hol kellene a Marost a Tiszába vezetni. Zentrára délen érkeztek s kocsiokon Csókára mentek Sváb urhoz ebédre. Alkonyat felé Ó-Becsén voltak, éjjelre pedig Eleméren szálltak meg Dániel alispánnál, kihez szakadó esőben érkeztek. Török-Becsénél ajánlották, hogy a Ferenc csatornát odáig kellene meghosszabbítani. Titelben szardán igen ünnepélyesen fogadták a vendégeket, két diadalivet is emeltek tiszteletükre. Innen a Dunára mentek, s Pancsova fényes kivilágtással várta őket este. Drenkován alul megnézték a víz lefolyását feltartó természetes akadályokat, s kijelentették, hogy a Tisza vizállására nincs hátsással, s elhárításuk csak a hajózás érdekében lenne szükséges. Orsovára e hó 17-én értek. A gyöngékedő Péchy miniszter itt megvált az expediciótól, mely tovább folytatja utját a vaskapuhoz. E hó 18-ikára Mehádia megsejmlése is ki volt tűzve. Onnan térnek aztán vissza Budapestre.

Gyászmise. Az elhunyt b. Wenckheimert e hó 17-én tartották meg Budapestben a gyász isteni tiszteletet a ferencziek templomában. Az oltár előtt díszes ravatal emelkedett. A misét Scrobanek Floritus pater mondta. A család tagjain kívül jelen voltak Trefort, Pauler, gr. Szapáry Gyula miniszterek, Ráth Károly főpolgármester, számos főúri család, képviselők, s nagyszámu közönség, mely egészen betöltötte a templomot.

A váci csata évfordulóját e hó 17-én ülték meg. Az ifjuság rendezte az ünnepélyt, s megjelent azon az összes honvéd tisztikar, a hatóságok, testületek, tífzők s nagy közönség. A kápolnában mondtott mise után a tömeg az esesettek emlékoszlopához vonult, hol a dalárda éneke után Freysinger Lajos közzégyőző mondtott alkalmi beszédet; ennek végzetével a váci sírhöz mentek, s azt Serédy Géza beszéde alatt megkoszorúzták.

Kossuth kertjéről az „Egyetértés”-ben következő leírás jelent meg:

A nagy gondnál és finom izléssel berendezett kert, a melynek hosszú távolban nagy híre van, majd mindenki meglepetésként látta, ki a kis csata a tájon lakik. Valódi pezinyi paradicsom az: a Margitsziget miniature-kiadásban. Még abban is nagyon hasonlít a Margitszigethez kicsiben, hogy Kossuth is nagy barátja a rózsáknak. A ház két sarkának irányában egy kupola-mintájú és vázu nagy rózsasárga öszekötött rózsafalai a kert parkrészt élő sóvény gyantán futják körül, elválasztva azt a konyhakerttől. Egy kis tó, mint központ körül vannak kertészeti művészettel csoportosítva a vélogatott fa- és virág-szépességek, a melyeket központ gyantán egy kedves tulipánja ural. E tulipánja diszkörnyezetében békítik ki az ember szívét tülelvül zöldjükkel a havasi fenyők, ama lehajló fűz gyászának megtörésével, a melynek a tavacska felett melázó szomorú ágai oly borongós hangulata éjtik a lelket. Innen nem messze rejtőzik a lobor-alaku cyprus is, az a nevezetes cyprus, a melyről Deák sirjára került ama lemetezett ág, egy örökbecsi levél kíséretével. A cyprus ott áll, s egyre kopaszabb. Nem az idő, az emberek kopaszítják meg. A látogatók kegyelete e fát ezibálja le korona hajától emlékül.

A székesfehérvári kiállítás emlékére f. hó 15-én zárünnepély tartották, melyen a fővárosból s vidékről nagy számu közönség vett részt. Ez alkalommal nyújtották át Zichy Jenő grófnak a nagy díszszel kiállított albumot, melyet Székes-Fehérvár előkelőségei, a kiállítók s bírálók, összesen 412-en irtak alá, s egy külön e czéla készült érmet. Havranek József polgármester s a kiállítás alelnöke hosszabb beszéd kíséretében nyújtotta át az emlékeket s e beszédre Zichy Jenő gróf maghatva válaszolt, igérvén, hogy bármire forduljon sorsa, Székes-Fehérvár érdekeit mindenkor szívén hordozza. A meg nem jelentek közül üdvözölő iratokat küldtek Tisza Kálmán Gesztről, b. Kemény Gábor, Tisza Lajos, Tisza László, Keleti Károly, Szvetenai s mások. Ez alkalommal adott tudtára az ünnepelt grófnak az is, hogy Székes-Fehérvár városa őt tiszteletbeli polgárává választotta s a felsővárosi sétátért „Zichy Jenő liget”-nek nevezte el. Az ünnepelt tiszteletre este a „Magyar király” diszteremben

vacsora rendeztetett, melyen mintegy 200-an vettek részt, köztük Szögyény M. László főispán, Pauler János püspök, Hollán Ernő tábornok, Kenessey, Kozma, Zichy Nándor gróf s mások. Brassai-album. Kolozsvárt a jövő hó ötödikén Brassai Sámuelnek albumot fognak átadni tisztelői, arczképekkel, annak az emlékére, hogy negyven évvel azelőtt Endlicher híres botanikus egy általa meghatározott növényt Brassiaa Araliaceának nevezett el.

A sok jó magyar nóta szerzőjének Csermák Antalnak hamvai fölé a veszprémiék díszes sarkát emelnek. A sarkó folirata ez: „Itt nyugszik Csermák Antal több magyar nóta szerzője. Elhunyt 1824-ben.”

A magyar korona emléké Lugoson. A „Krássói Lapok” azt indítványozza, hogy emlékelirattal jelöltsék meg a lugosi ház, a hol 1849-ben egy éjen át elhelyezték a sz. koronát.

Nevezetes házak. Budapestben a zöldfa-utca 15-ik szám alatti földszintes házat e napokban vette meg Pöltl vendéglős 15,500 frtért. A ház egykor a Martinovics-családé volt, ebben lakott a lefejezett Martinovics is, s innen hureztolták el a fogságba. Időfolytán e ház sok kézen ment át, kapuja fölött azonban még ma is láthatók a számtalanszor bemetszelt Martinovics-czimer nyomai. — Párisban pedig közelébb az Avenue de Trocaderon azt a házat fogták elárverezni, melyet Páris városa 1859-ben La-martine-nek ajándékozott, s hol életének utolsó éveit töltötte. A ház kamatját, melyet a városi tanács 12 ezer frank évi járadékért váltott meg, Cessati asszony, Lamartine unokahuga élvezte a költő halála után. A ház kikiáltási ára 309,000 frank.

Sipos Antal magán zene-akadémiájának növendékei a hét első napján tartották vizsgálati előadásokat a redut kis termében nagy közönség előtt. Mind az ének-, mind pedig a zongora-osztály növendékei a helyes oktatás, jó felkészítés és szabatoság nem kis bizonyítványait tüntették föl.

Egy horvát költő hamvai. Preradovics horvát költő hamvait Bécsből Zágrába szállították e hó 15-én nagy ünnepélyességgel temették el. Preradovics Péter 1818-ban született a határvidéken, katoná lett, s hadi szolgálatban maradt mindvégig. Mint tábornok és nemzete első költője halt meg 1872. augusztus 18-án Bécsben. Preradovics ifju éveiben alult tudott valamit horvátul, eleinte német költeményeket irt, de később megtanult horvátul, s a legnépszerűbb költő lett. Preradovics a negyvenes években ösztököztetésbe lépett a délszláv mozgalmak vezetőivel, Gájjal, Sulekkel; 1849-ben a báni tanácskatonai osztályában alkalmazták, majd 1851-ben Jelasic bán hadsegéde lett; 1854-ben a hadügyminiszteriumba lépett s ott maradt 1859-ig. De 1866-ban mint tábornokot ismét a hadügyminiszteriumba osztották. Mindjárt halála után fölmerült az eszme, hogy hamvait Zágrába szállítsák s emléket emeljenek. E hó 12-én emelték ki koporsóját a földből s vitték a horvát fővárosba, hol nagy díszszel helyezték el a központi temetőben emelt sírból alá. Az összes zágrábi egyletek és testületek és sok vidéki küldöttség mentek a halottas kocsit előtt, melyre vagy 100 koszorút halmoztak. A hat hó által vont gyászkoosít, melyen a koszorúkkal borított koporsó nyugodott, Preradovics fia és özvegye követték, utánok jött a bán, az osztályfőnök a kormány képviselőiben, sok főpap, képviselő s a hatóságok fejei. A pályaudvarról, hol Senoa Ágost tanácsos és horvát költő beszélt s az első beszélés történt, a menet a székes-templomba vonult a gyászmisére, s onnét a temetőbe, hol a koporsó sírbólba helyeztetett s a karrarai márványemlék lelepleztetett. Itt Vojnovics képviselő beszélt. A Zágrában lakó magyarok is tetek koszorút a koporsóra.

Telephon-hálózat Budapestben. Edison találmányainak monarchiánkban való meghonosításával egy amerikai társulat Puskás Ferenc huszárfőhadnagyot (Gyöngyösön) bízta meg, illetőleg ő lett a társulat itteni képviselője. Puskás jelenleg azon fáradozik, hogy Budapestben telephon-hálózatra nyeron engedélyt. Csekély díjért egyes házakat is összeköttetésbe hozna a központi intézettel.

A panamai szoros ügyében Lesseps értesítette a francia akadémia, hogy a szükséges tőkék már együtt vannak. Dr. Compagno, ki a suezi csatorná-

nál az egészségügyi szolgálatot vezette, már elutazott Panamába, hogy az egészségügyi intézkedéseket megtegye. Már ágensek azon fáradoznak, hogy a munkálatokhoz alkalmas munkásokat az amerikai lakosság közt kizeméljék.

A rajnai borok legfőbb termőhelye Johannisberg eddig Metternich herceg tulajdona volt. Most az egyik Rothschild vette meg a birtokot a várral együtt két millió márkáért.

Adakozásokat gyűjtő papagály. Kiss Miklós országgyűlési képviselő gazdag párisi palotájának lépcsőházában csinos székényt állított fel, mely felett egy papagály van, mely minden idegenre „Szedeg”-névét kiáltja. A látogatóknak az eszme tetszik s eddig már mintegy 8000 frank gyűlt be ily módon a szegediek javára.

Szerencsétlenség a Balatonon. Boglár mellett jul. 13-án hatan csolnakszáltak a Balatonon. A csolnak fölborult s hárman a vízbe fulltak. Ezek: Horváth szinész, Szusics asztalossegéd és Juráskovics cipészsegéd.

A „Pokolsár” eltűnt. Kovászna nevezetes fürdője, a Pokolsár, mely nevét elég pokolias szinű iszapjától vette, eltűnt, isten tudja hová. Meglehet, hogy egyszer csak valamelyik udvaron úti ki magát, amint ez már vándorlói alkalmával megtörtént. Ez a veszedelmes forrás már nem egyszer fenyegette a községet árvízvel, mikor egész folyót becsotott a falura. Ilyenkor pár száz szekér kővel szokták lecsendesíteni a nyugtalanító rejtélyes forrást.

Havazás júliusban. Maramaros megyében Rahó környékén július 8-án a hegycsúcsokon esett a hó s az embereknek téli ruhát kellett ölteni. Közép-Európában sem külön július hónapja. Münchenben például olyan hűvös az időjárás, hogy fűteni kell. Landshtuban, megfagyott fecske-fiakát találtak a fészkekben. A bajor hegycsúcsokon átalános a havazás.

Teherántól Kolozsvárig gyalog. Kolozsvárott jelenleg két perza tartózkodik, ki egyenesen Teherántól jötték Magyarországra. Utelvelők a sah nevében van kiállítva. Ez utazásra a Perzsiában uralgó nagy éhség kényszerítette őket. Az egészen az a legkülönösebb, hogy azt a 400 mérföldnyi utat, mely Teherántól Kolozsvárig terjed, — gyalog tették meg.

Vasut Algirből Súdánba. A francia kormány egy Algirből Súdánba építendő vasút ügyében tesz előkészületeket. A kormány jelentése igen érdekes adatokat sorol föl Afrika belsejéről és a Saharáról.

Az afrikai utazók legújabb jelentése szerint — úgy mond — Afrika belseje egész más, mint a hogy eddig hitték. A hol beláthatatlan sivatokok sejtettek, ott nagy embertömegek élnek oly állapotban, mely a félműveltséggel határos. A tavak és folyók partjain valóban jelentékenyeknek mondható városok állnak. A Sahara sem olyan, mint eleinte hitték. A futóhomok, melyet roppant leküzdhetlen akadálynak vétek, csak helyi tünemény és a talaj egy oly tömött, mint Európáé. E nagy országok közt a legnagyobb Súdán, melynek lakosságát néhány utazó több mint száz millióra becsül; területének felét nagy folyó, a Niger szeli. A lakosok munkások és sok elemet nyújtanak a nemzetközi kereskedelemnek. Algier és Senegal felől meg lehet ez országot közelíteni. Duveyrier francia főmérnök már két évvel ezelőtt fejtegette, hogy Algirből a Nigerig 2000 kilométernyi vasutat lehetne építeni.

Gőzmozdonyok a közúti vaspályákon. A fővárosi lövönatu vaspályákon legelőször a zugligetbe vezető vonalon tesznek kísérletet gőzmozdonyokkal, s e végett a társulat engedélyt is folyamodott már a közlekedési miniszteriumhoz.

Az angol királynő takarékosága. Viktória királynő férje halála óta a legnagyobb visszavonultságban él, s úgy szólva egész polgáris háztartást visz. Ez idő alatt ő brit felsége négy millió font sterlinget takarított össze.

Az új bolgár fejedelem, Sándor, Kissakoff ezredet elküldte Cseh- s Morvaországba, hogy az udvari zenekar számára száz embert szerződtessen. Ezeknek feladata lesz az is, hogy az új országban meghonosítsák a fogékonyt a zene iránt. A szerződöttök az új hazába már meg is érkeztek. Egy virág védelmezése. A havasi gyopárt (Edelweiss) annyira pusztították, hogy a svájci kormányzótanács jónak vélte e virágnak a kantonokon tul való kivitelét betiltatni. Sőt ezentul a kifejlett virágok csak a gyökér megsértése nélkül szabad kivágní. A tilalom megsértője 5—10 frankkal fog büntetett.

Halálozások.

Báró Lo-PRESTI ÁRPÁD elhunyt Budapesten 51 éves korában. Különczkedéseiről változatos életéről egész köteteket lehetne összeírni. Ezenkívül jó hazafi és áldozatkész főúr volt. A szabadságharcban őrnagy lett, s rettentetlen bátorsága által tint ki a fiatal tiszt, kit Görgey mindig a legveszélyesebb futári küldetésekre használt. A világios fegyverlettel után külföldre menekült, s kegyelmet kapva, birtokára vonult. Az ötvenes években a tudományos akadémiának 45,000 frtot ajándékozott. Hő pártolója volt a tudományoknak, maga is sokat olvasott, s többé-kevésbé szeszvaldányok sokat törte fejt. Ez az utóbbi hszenvadélya és családi pórei megroggáltak anyagi viszonyait, s az utóbbi években egészen visszavonult és betegeskedve élt a fővárosban. Miként bánt az ügyvédekkel, a végrehajtókkal, mint kellett a hatvanas években egész armádia katonasággal exequálni az adóhatrálek miatt, de azért még sem fizetett: ezekről nagyon sokat lehet összeírni, valamint egyéb különczkedéseiről is. Így például birtokait több évig paragon hevertette, még a füvet sem kaszáltatta le, csak hogy adót ne kelljen fizetnie. Holtes és Temes megyére, Sósdiára, a családi sírboltba szállították.

Dr. MACHIK BELA, a kolozsvári egyetem tanára, elhunyt Budapesten hosszas betegeskedés után, mellbajban, 40 éves korában. Alaposan képzett orvos volt, kinek elhunyna a tanári és orvosi karban egyformán vesztéség. Mikor a szerencsétlen Sarolta császárné elmebaja veszélyessé vált, Machik nevezetett ki udvari orvosává, de fölismervén a gyógyíthatatlan ájt, s hazájába kívánkozván vissza, nemokára lemondott fényes állásáról. 1869. óta mint belgyógyászati tanár működött Kolozsváron, melynek egyeteme 1874-ben rektorrá is választotta. Betegsége azonban az állásáról is visszavonulni kényszerítette. Machik több érdemjel tulajdonosa volt, s mint orvos közbizalomnak örvendőtt. Özvegyt született b. Bornemissa Zsuzsánnát és kis árvtat hagyott hátra.

AUGUSTUS IMRE, országgyűlési gyorsíró elhunyt e hó 17-én 42 éves korában Budapesten. Hosszu ideig működött mint hírlapíró, különösen a 48-as párt volt napi közlőnyelvén a „Magyar Ujság”-nál. Ezenkívül több regényt és elbeszélést is fordított, s ismeretterjesztő czikketeket is gyakran közölték tőle a lapok. Vasmegegyből, a vend vidékről való lévén, jól értette a vend nyelvet, s irt a vendek számára magyar nyelvtant is, később pedig hazafiás irányu vend lapot szerkesztett. A dalmáciai lázadók hírlap-tudósító volt, s ekkor az a szerencsétlenség érte, hogy látát eltörte. A kik szerény körében ismerték, szerették, s részvételt álltak körül koporsóját.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: földéki NÁVAY LÁSZLÓ, földéki birtokos, Csanádmegyének 1832—36-ban országgyűlési követe, 83 éves korában Makón. — Bibaczevali MIHÁLY LAJOS, Nagy-Küküllő megye főjegyzője 33 éves korában Erzsébetvárosban. — MAGYARY MIHÁLY, Kolozsvár város egyik tanácsosa s az unitárius egyház gondnoka, 64 éves korában. — SCHÉKH IMRE, a szent Benedek-rend pápai székházának tagja, 44 éves korában. — SOMOSY LÁSZLÓ beregmegei földbirtokos, a szabadságharcban honvédtiszt, s a megyének sok éven át tisztviselője, Dédán. — SCHWARTZ ADOLF, gőzmalom-tulajdonos s Eger város egyik főkevény polgára. — DUBOVAY KÁROLY, a budapesti főkapitányság egyik legrégibb hivatalnoka, hosszas betegeskedés után. — KORBULY BÉNI, a zilahi járásbírósgág irodatisztje Korbuly Ignác kir. ügyész öccse, Zilahon. — SCHIMMER JOZSEF, szabadkai kir. törvényszéki bíró 59 éves korában. — DR. BROYER ADOLF, Baja város legrégibb orvosa, 96 éves korában. — KOPÁR SIMON szentszéki ülnök és szamosújvári őrmény katolikus eszperelbános, jó hazafi és polgár.

RADOCZA JÁNOSÉ szül. Bojás Borbála, Radocza János fővárosi ügyvéd s volt képviselő édes anyja, 75 éves korában a fehérmegyei Seregélyesen. — BRÓ JÓZSEF, az érmelléki járás néhai orvosának özvegye szül. Pongrácz Augustá 62 éves korában Székelyhídon. — STRASSER ZSIGMONDNÉ, fővárosi kereskedő neje, szül. Ausch Malvina, 33 éves korában. — GÁBÁNYI JÁNOSÉ szül. Koós Krisztina asszony Szatmár-Németiben — KÓN MORNÉ fővárosi kereskedő neje szül. Kún Fanni asszony 57 éves korában. — MASZNYIK JÁNOSÉ, a tisztáldvári evang. lelkész neje, ki a ruhájára ömlött égő borszesz által okozott égési sebek következtében halt ki.

Szerkesztői mondanivaló.

Nagy-Csehb. St. H. Magánlevél írására nincs idők. Leveleink irtáya nem igen bízott jól főlájalott prózai művének használhatósága iránt. T. V. ny. A cikket megkaptuk, megtartjuk s alkalommalig közölni is fogjuk. (A 30-ik évfordulón.)

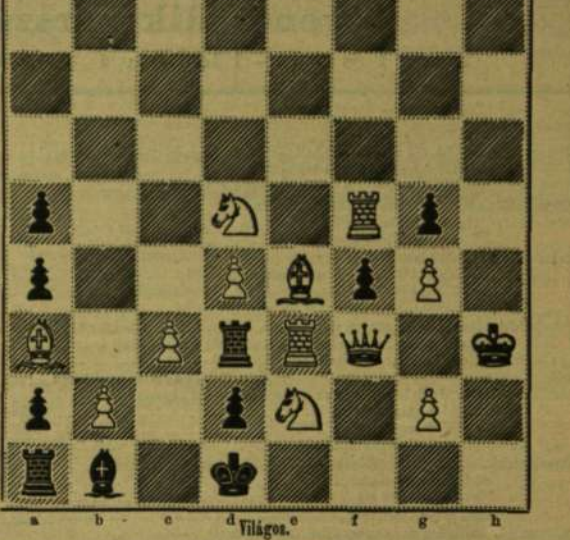
Cetrio Pipsz. Silányáság.

Zs. Nánthán zsidó (hársokszor megénekelt tárgy és helyzetek) elég jól van gondolva; de kivétel gyöngye; verselés s kifejezések, rímek, mind fogynakos.

Vándor Pál hatytudala autentikus-e (attól származik-e, a kiének állították) nem bizonyos; bekioldóje még saját nevét sem irta alá. Különb, ha ugy van is, beléteke oly csekély, hogy közlésével sem az olvasók, sem az író emlékének nem igen tennék szolgálatot.

SAKKJÁTÉK.

1024-dik sz. f. A legújabb francia feladvány-tornában első díjat nyert feladvány.

Világos indul s az harmadik lépésre mattot mond.

Az 1019. sz. feladvány megfejtése.

- Csiphés Á-tól.
Világos.	Megfejtés.	Szám.
1. Bb3—f3	... f7—f5 (a)	
2. Ha3—c2	... f5—f4	
3. Hc2—e3	... f4—e3:	
1. Fg7—f6	... Ke4—d4	
5. Bf6—f4 matt.		
- a.
1. ...	f7—f6	
2. Ha3—c2	... f6—f5	
3. Hc2—e3	... f5—f4	
1. Fg7—e5	... f4—e3:	
5. Bf3—f4 matt.		

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József, Gelsenberg Zsigmond, Sárospatakon Gérecz Károly, Nagy-Dobronagy Németh Péter, Budapesten K. J. és F. H. Igali Swetozár, Szabó Adam. A kolozsvári sakk-kör. A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR. Jul. hó.

Nap	Katolikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
20 V E 7	Illés próféta E 6	Illés	29
21 H Dániel próféta	Dániel	9 Pongrácz	11b., Rosch.
22 K Mária Magd.	Már. Magd.	10 45 vértanu	2
23 S Labor Apol.	Apollin	11 Euphemia	3
24 C Krisztina szüz	Jolánta	12 Proklus	4
25 P Jakab apostol	Kristóf	13 Gáb. főnyg	5
26 S Anna b. a. anyja	Anna	13 Aquilla Józ. Sab. Házon	

Hold változásai. ☾ Holdtölte 2, 8 óra 28 perczor reggel.

Tartalom.

Szöveg: Gróf Károlyi Alajos. — Távol... Költemény. Kompolthy Tivadartól. — Kíasszony parasztruhában. Puskin elbeszélése. Oroszból fordította Csoppey László. (Folyt.) — Balaton-Füred hajdan és most. — Delelés. — A panamai vasuton. — Egy angol zulu fogságban. — Egyveleg. — Az írógép. — Baltimori Bonaparték. — Irodalom és művészet. — Köztetétek, egyetek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-játék. — Heti naptár.

Képek: Gróf Károlyi Alajos. — Delelő juhok. — Balaton-Füred. Balaton-Füred a 20-as években. Az első fürdőház Balaton-Füreden. Gr. Pestetics György freggattája a Balatonon e század elején. — Zulu fogságban. Grandier Ernő angol katona Cseterváji törvényszéke előtt. — Az írógép (négy ábrával).

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetemen-tér 6. sz.)

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK

Negyedeve:	
A Vasárnapi Ujság	... frt 2.—
A Vasárnapi Ujság és „Világkrónika”-val együtt	... e 2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	... e 3.—
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok és „Világkrónika”-val együtt	... e 3.50

A „Világkrónika” című képes hetiközönség ép oly alakban s terjedelemben jelen meg mint a „Háboru-Krónika”, melynek folytatását képezi; szintén hetenként egy ien, öb képpel illusztrálva. E képes mellékletnek előfizetőink 1 hó. napra 20 kr., 2 hónapra 40 kr., 3 hónapra 50 kr., 4 hónapra 70 kr., 5 hónapra 90 kr., 6 hónapra 1 frt pótdíj mellett rendelhetik meg arra az időre, a melyre a „Vasárnapi Ujság”-ra vagy „Politikai Ujdonságok”-ra béküldött előfizetéseik szüli; az 1879. évi január-június folyamán szintén 1 frtért kaphatják.

A „Vasárnapi Ujság”-ból a folyó év elejétől kezdve teljes számu példányokkal szolgálhatunk.

T. előfizetőinket félkérjük, hogy visszakedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „Világkrónika” megrendelésénél címzettalajukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldjék, s minden reklamációt és egyéb a számküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldjék.

Egy hatszor használt petti sor, vagy annak helye egyszeri lgtatásnál 15 krajczár; többszöri lgtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden lgtatás után 30 kr.

H I R D E T É S E K.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben, Haszentein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sellerstr. Nr. 1. és Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.

A csász. kir. szab. triesti Azienda Assicuratrice

ötvenötödik zárszámlája

az 1878-ik évi üzletekről.

vagyoni állása

előadott és kimutatott a részvényesek közgyűlésén a keresk. törv.-könyv 224. §-a szerint.

Table with columns for 'Osztrák értékek' (frt, kr.) and 'Magyar értékek' (frt, kr.). Rows include 'Díjtartalékok az 54-dik zárszámlából áthozva', 'Kártartalékok az 54-ik zárszámlából áthozva', 'Díjbevételek', 'Tőkebefektetések', 'Kifizetések', 'Nyereség az 1878. évi üzletekből', 'Ebből illet: a) 20% a tartalékalapról', 'b) jarmólok az igazgatóság részére', 'c) 4000 db részvény nyereségre', 'd) a tartalékalap gyarapítására', 'e) a tartalékalap nyereségére', 'f) a tartalékalap nyereségére', 'g) a tartalékalap nyereségére', 'h) a tartalékalap nyereségére', 'i) a tartalékalap nyereségére', 'j) a tartalékalap nyereségére', 'k) a tartalékalap nyereségére', 'l) a tartalékalap nyereségére', 'm) a tartalékalap nyereségére', 'n) a tartalékalap nyereségére', 'o) a tartalékalap nyereségére', 'p) a tartalékalap nyereségére', 'q) a tartalékalap nyereségére', 'r) a tartalékalap nyereségére', 's) a tartalékalap nyereségére', 't) a tartalékalap nyereségére', 'u) a tartalékalap nyereségére', 'v) a tartalékalap nyereségére', 'w) a tartalékalap nyereségére', 'x) a tartalékalap nyereségére', 'y) a tartalékalap nyereségére', 'z) a tartalékalap nyereségére'.

Table with columns for 'Osztrák értékek' (frt, kr.) and 'Magyar értékek' (frt, kr.). Rows include '3383 részvény után, melyre 300 frt befizetett', 'Váltókban a bel- és külföldi költözési placzra és költözésekben', 'Félváltókban a bel- és külföldi költözési placzra és költözésekben', 'Jelzálog kölcsönökben', 'Állami és más értékpapírokban tulajdoni részletek szerint', 'Elet és halálévi csoport költségeire adott kölcsönökben', 'Több év hiteltörlesztésére vonatkozó díjváltókban', 'Berendezésekben mint: bútortartók, tüntetéses pénztárak, szász-földi- és lengyel tárgyak, terek és jeltáblákban a központnál, valamint a belföldi képviselőségeknél és Németországban, Angliában és Amerikában', 'Külföldi cím alatti tartozásokban', 'Az intézetnek bel- és külföldön létező 3302 főjárnak számláján eredő egyenlegben', 'Részvénykönyvben, létezik 4000 részvényben a 1000 frt. melyből azonban 617 részvény behuzott', 'Díjtartalékok: tübiztosításokért kért pénzből', 'A társulati felelőségre kimutató jelzálogköltözésekben', 'Külföldi követelésekben', 'Nyereség tartalékban', 'Az életbiztosítást illető díjalapban', 'Igazgatósági jarmólok', 'Az 1878-ik évi számla nyeresége', 'A cs. kir. szab. Azienda Assicuratrice Triestben: Az állandó igazgatók: A helyettes igazgatók: A számvizsgálók: A vezértitkár: Burger C. F., Gasteiger Ed., Clementschitz A., Vortmann Gy., Goldschmidt Károly, Porenta G., Prister Moses, Gossloth Ferencz, Vardacca A.', 'A magyarországi képviselőség: Lichtenberger Thaly.'

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME. Irta HORVÁTH MIHÁLY. Az új dolgozat második, bővített kiadása. 30. füzet. — Ára egy-egy füzetnek füzve 1 forint. Horváth Mihály „Magyarország történelme” című nagy munkája — melynek második bővített kiadása 1871-től 1874-ig nyolcz nagy kötetben megjelent — nem szorul ajánlgatásokra vagy dicséretre. Általánosan el van ismerve, hogy a magyar nemzet szép történetét senki sem ecsegette még oly hiven, tárgyilagosan, oly széleskörű szakjártassággal és oly művészi szép előadással, mint veterán tudosunk. Epen ezért, hazánk ezen legterjedelmesebb történetírának, egy mivel magyar ember házából sem szabadna hiányozni. Azonban a nyolcz kötetes nagy műnek az ára 30 forint, s eddigelő a munka csak együttesen, egészében volt megszerezhető. Sok mivel magyar embernek kellett emiatt nélkülözni könyvtárából irodalmunk e drága gyöngyét, mert tudvalevő tény, hogy számos képzett egyén van, a ki bármily irodalmi műrt sem képes egyszerre 30 forintot kiadni. E körülményt tekintetbe véve, határoztuk el, hogy minél több történetkedvelő számára megszerezhetővé tegyük nagy történet-írónk e legnagyobb alkotását. A fentemlített kiadás nyolcz kötetét annál fogva felosztottuk 30 füzetre, melyekből havonként két két füzet fog kiadandó. E füzetek egyenként megszerezhetőek. Egy-egy 10 lvere terjedő füzet ára 1 frt. A részletlenként való beszerzésnek ezzel tág tere nyílik, s ezáltal csekélyebb megerőtetéssel juthat bárki is a becses mű birtokába.

BÖLCS NÁTHÁN. DRÁMAI KÖLTEMÉNY ÖT FELVONÁSBAN. Irta LESSING GOTTHOLD EPHRAIM. Németből fordította ZICHY ANTAL. (Lessing arcképevel.) Ára füzve 1 frt 50 kr.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Közhasznú CSALÁDI KÖNYVTÁR. Egy-egy kötet füzve 40 kr. 1. Legújabb levelező-könyv a magyar nép számára. Szerk. Verőczy Sándor. 2. Az alkalmas házi ügyvéd és törvényjártás tanácsadó. Szerk. Verőczy Sándor. 3. Magyarország története rövid vonásokban. Magyász Károlytól. 4. 5. Regelő István bácsi. Múltatva oktató család-könyv. Szerző Májor István. 6. Gazdasszonyok könyve. Verőczy Sándortól. 7. Az ügyes szakácsné. Verőczy Sándortól. 8. 9. Egészség könyve. Beniczky Irmától. 10. A tollasok világa. Gyakorlati útmutatás a baromfi és különféle diszmadarak czélszerű ápolására és tenyésztésére. Irta K. Beniczky Irma. 11. 12. A mindennapi élet. A nőknek. Ruzs K., Moleschott, Doeberner s mások után írta K. Beniczky Irma. Két füzet. 13. A divat szélsőségei. Műveltség- és erkölcs-történeti kutatók nyomán. Irta Beniczky Irma. 14. Házasságunk! Irta dr. Sikor József. 15. Gyakorlati széptan. Tekintettel a házi életre. Irta K. Beniczky Irma. 16. Anyák könyve. A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Irta Dr. Riecke G. A. Fordította K. Beniczky Irma. 17. A nők apró költelmei s ezek fontossága az életben. Irta K. Beniczky Irma. 18. Babonáság a salonban. Irta K. Beniczky Irma. 19. Tanácsok a gyermekek természet szerű testi nevelésére. Irta dr. Steiner János, a prágai gyermekorvos-igazgatója. Ford. K. Beniczky Irma. 20. Gyakorlati széptan. Az egészség és szépség természet szerű ápolása. Dr. Klenk Armin után K. Beniczky Irma. 21. A feleség. Irta Dr. Sikor József. 22. A nők előnye. Irta Dr. Sikor József.

Olasz társalgási nyelvtan iskolai és magánhasználatra. A Gaspey-Sauer tanmód szerint a magyar nyelvhez alkalmazta SOMOGYI EDE. Ára füzve 2 forint.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Jeles írók iskolai tára az orsz. középtanodai tanáregylet megbízásából szerkeszté Dr. Kármán Mór.

ARANY JÁNOS BALLADÁI. Magyarázza GREGUSS ÁGOST. Ára füzve 50 kr.

CORIOLANUS. Irta William Shakespeare, fordította Petőfi Sándor. Bevezetéssel és magyarázatokkal ellátta NÉVY LÁSZLÓ tanár. Ára füzve 60 kr.

NEMET BALLADÁK ÉS ROMÁNCZOK. Magyarázza HEINRICH GUSZTÁV. ELSŐ RÉSZ: Bevezetés. — Bürger. — Goethe. Ára füzve 70 kr.

Q. HORATIUS FLACCUS SATIRÁI. Iskolai használatra magyarázta ELISCHER JÓZSEF tanár. Ára füzve 80 kr.

Q. HORATIUS FLACCUS EPISTOLÁI Iskolai használatra magyarázta ELISCHER JÓZSEF. Ára füzve 80 kr.

E vállalat középiskoláink irodalmi oktatásának emelését czélozza, a szakadozott irodalmi szemelvények helyébe összefüggő, az író egyéniségét feltüntető olvasmányt nyújtva. A kísérő jegyzetek korántsem akarják a tanár magyarázatát szükségtelenné tenni, hanem oly módon vannak fogalmazva, hogy a tanulóknak előkészülését segítik, melyhez a tanár iskolai tárgyalását fűzheti, és mi által az iskolai olvasmány sok tehertől megszabadulván, szélesebb körben fog mozoghatni. Alkalmas olvasókönyvet nyújtva a középiskolák IV. V. és VI. osztályai számára, általában a felsőbb osztályok poetikai oktatása mellé. Szándokunk különben a gyűjteményt a magyar és németen kívül francia irodalmakra is kiterjeszteni.

Állatgyógyászat avagy a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések s egyéb hasznos háziállatok betegségeinek megismerése s gyógyítása. Állatorvosok, falusi gazdák és gazdatisztek számára írták EISENMAYER SÁNDOR és GÖBEL COELESTIN. Harmadik kiadás. Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. Ára füzve 80 kr.

Mulattatásul Arcz-ször

eltávolítása a hölgyeknél: poudre; a legújabb méregmentes és egészen ártalmatlan készítmény, mely csupán a szőrt támadja meg, s a leggyöngyösebb bőrt sem ingerli, 1 frt 50 kr. levéljegyekben beküldése mellett történik a bérmentes megküldés egy kettős levélben.

Römhild (Thüringia). Rottmanner J., gyógyszerész. 5442

Iszakkosság gyomor- és altesti bajok gyógyítására: levél útján, 32 évi. Jelemeik bizonyítottan az új rendszer szerint Dr. med. Heymann által, előbb Londonban, Berlin W., Potsdamerstrasse 106 B. Tiszteletdíj gyogyászati kegyelgyütt: o. e. 10 frt.

PILEPSIE (nehézkedő levél útján gyógyítatik dr. Hilli-ig. különleges orvosi ártal Dr. R. ban. Neustadt. Legnagyobb tapasztalás, miután eddig több mint 11,000 eset lett gyógykezelve. 5. 07

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1. szám

Honi és világesemények heti sommája a kül- és belpolitika elfogulatlan magyarájója sem pártoktól, sem kormányhatalomtól nem „befolyásolt” teljesen független politikai lap

Politikai Ujdonságok, melyben az olvasó egybefoglalva, mindent megtalál, a mi itthon és az öt föld-részen figyelemre méltó történik, a mely ekként, kivált oly vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A „Politikai Ujdonságok” kiadóhivatala (Budapest, egyetem utca 4. sz.) előfizetéseket folyton elfogad következő feltételek mellett: A „Politikai Ujdonságok” évnegyedre ... frt 1.50 A „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” együtt évnegyedre ... 3.-

A „Politikai Ujdonságok” melléklapja „VILÁGKRÓNKA”

ezimű képes heti közlöny, mely mint politikai közleményeink kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdekl eseményeket, az azokban kiváló szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magyarázatokkal kísért képekben mutatja be az olvasónak és részleteiben is ismerteti. Földadata a kor történetének és izlésének színvonalán tartani a nagy közönséget. Elhöz képest közöl tájékoztató cikkeket, elbeszéléseket, utirajzokat, nép- és tájismertetéseket, szemléltető jelentéseket a hazai és külföldi közérdekl mozzanatokról, találmányokról, felfedezésekről, szóval mindazon nevezetesebb jelenségekről, melyek akár a politikai, akár a művelődés-történet terén, akár az emberi társadalom életének más ágazataiban fölmerülnek, ugy-szintén mulattató apróbb közleményeket, közhasznú tudnivalókat stb.

A „Politikai Ujdonságok” a „Világkrónika”-val ... frt 2.- A „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” a „Világkrónika”-val ... 3.50

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

EGYHÁZJOGTAN KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MAGYAR PROTESTÁNS EGYHÁZ JOGI VISZONYAIRA. Irta KOVÁCS ALBERT. Ára füzve 5 forint 40 krajczár.

KOTZÓ PÁL

Budapesten, üllői ut 18. sz.

ajánlja

Garrett R. és fiai gőzmozgonyait

fa- és szén-, valamint szalmafűtésre, boltozott mennyezettel legnagyobb biztosítást nyújtván, legkevesebb tüzelő anyag felhasználása mellett;

5404

gőzcséplőgépeit

melyek sokat és tisztán dolgoznak, üszög tisztító készülékkel, járgánycséplőket, rostákat, Trieuroket, üszög tisztító rostákat és vetőgépeket stb.

Glycerin-Crème

a legjobb bőr- és arc tisztító-szer.

Több év óta hatályos szernek bizonyult szeplő, napsültés, folt, bőrszerek ellen. Ez egy igen sikerült egyesítés a legértékesebb anyagokból, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét tartják fenn. A folyékony glicerín-crème eltér az eddig közönségesen használt glicerín-krémektől, melyek a glicerín-en kívül semmiféle hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

Legfinomabb glicerín-szappan

glicerín és illatos növényekből, különösen tisztítja a bőrt, általában a finom piperezsappan minden kívánt előnyeivel bír. Ára 35 kr.

Párisi hölgy-por (legfinomabb Poudre de riz)

a bőrnek a leggyöngyösebb fehér színt adja, és aratlanság mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknek, úgyszólván a borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 frt.

Kézmosó-por

mandulaszappan és spárgacéttől készült, a legártatlanabb arc- és kéz tisztító szer. Egy doboz 50 kr.

Amerikai kantsnik-tyukszemgyűrűk és essentia. 60 kr.

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél, Budapesten, király-utca 12. szám. 5429

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelenik és minden könyvtárban kapható

AZ

Ó KOR TÖRTÉNETE.

Irta

Duncker Miksa.

A harmadik kiadás alapján

a magyar tudományos akadémia megbízásából fordította

JÓNÁS JÁNOS,
tanár.

Négy kötet. — Ára füzve 16 frt.

A RÓMAIAK TÖRTÉNETE.

Irta

Mommsen Tivadar.

Az ötödik kiadás után

a magyar tudományos akadémia megbízásából fordította

TOLDY ISTVÁN.

Nyolcz kötet. — Ára a nyolcz szaz teljes műnek illve 16 frt

A DEDUCTIV és INDUCTIV LOGIKA RENDSZERE

mint a megismerés elveinek

és a tudományos kutatás módszerének előadása.

Irta

Mill János Stuart.

Az eredeti 7-dik kiadás után

a magyar tudományos akadémia megbízásából fordította

SZÁSZ BÉLA,

m. kir. egyetemi tanár.

Három kötet. — Ára füzve 9 forint.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelenik és kapható

A házi nevelés.

Példákban előadva

szülő, nevelők s különösen községi népkönyvtárak számára.

Irta Zámolyi Varga Mihály.

A TESTI ÁPOLÁS.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

LÉNÁRD ÉS GERTRUD.

Könyv a nép számára

PESTALOZZI HENRIKTÓL.

Magyarította

ZSENGERI SAMU.

(A szerző életrajzával.)

Három kötet egy kötetbe angol vászonba kötve 2 frt.

A Franklin-Társulat

ujabb kiadványai a serdülő leánykor számára.

Cox György. A mythologia kézikönyve. Ford. és a finn mythológiával bővítette dr. Simonyi Zeigmond. Angol vászonba kötve 2 frt.

— **Görög regék.** Fordította Komáromy Lajos. Vászonba kötve 2 frt 80 kr.

Helm Clementina. Futri Kata. Olvasmány fiatal leányok számára. Magyarította Emilia. Kötve 1 frt 20 kr.

Jókai Mór. A magyar nemzet története. Regényes rajzokban. XV Geiger-féle kép., 3-ik kiadás 2 frt. Vászonba kötve 3 rt.

Kron Klára. Az élet iskolájában. Elbeszélés levelekben. Ford. Koszma-Gesztesy Etelka. Vászonba kötve 1 frt 50 kr.

Schatter Gyula. Nélkülözhetlen ismeretek könyve leányok számára. Az ötödik német kiadás szerint, s a hazai viszonyokhoz alkalmazottan átdolgozta Toldy László. 1. kötet: Földrajz. 1 frt. 2. kötet: Világtörténelem. Hitregotan. 1 frt. 3. kötet: Természettan. Embertan. Természet-tan. 1 frt. 4. kötet: Számtan. Német nyelvtan. Irodalom. Műtörténet. 1 frt. A négy kötet egy csinos vászonkötésben 5 frt.

Toldy László dr. Magyar szent Erzsébet élete. Képekkel. 80 kr. Kötve 1 frt, diszkidás kötve 5 frt.

Vachott Sándorné. A magyar nemzet története röviden előadva, olvasmányul s tanodai használatra fiatal leánykák számára 1 frt.

Wildermuth Ottília. Regék és elbeszélések az ifjúság számára. Négy képpel. Második kiadás. Kötve 2 frt.

Wehl Stefánia. Regék. Második bővített kiadás. Képekkel. Kemény kötésben 2 frt. Diszkidásban 3 frt.

Az 1879. aug. 15-ki húzásra

magyar királyi nyeresemény-sorsjegyek.

1300 nyeresemény.

Főnyeresemény frt 200,000, 20,000, 5000 stb.

Összes nyeresemények frt 416,000.

Részjegyek 50 Ftos sorsjegyre 500 Ft 1.50.

Magyar aranyjárdékokat,

melyek árfolyama körülbelül 95 frton áll, eladunk 10 havi részletfizetésre, a 10 frttal. A magyar aranyjárdék 7 és fél százalékot kamatoz, s a legjobb és legbiztosabb (az Állam által biztosított) tőkebefektetés.

NR. A pénzküldeményeket póstantalvány mellett kérjük.

Koritz Antal és Társa bankháza

5442 Budapest, vaczi-utca 7. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelenik és kapható

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tüzetes utasítás

a konyhakertészet, virágmivelés és gyümölcsstenyésztes körében.

A legújabb kutfók után

írta

GALGÓCZI KÁROLY.

Átnézte és jegyzetekkel bővítette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Negyedik kiadás.

Ára füzve 80 krajczár.

Des Schneidergesellen

Andreas Jelku Abenteuer

in vier Welttheilen.

Nach historischen Quellen zum ersten Male ausführlich dargestellt und der reifen Jugend gewidmet von

LUDWIG HEVESI.

Deutsche Originalausgabe.

Mit sechs Holzschnitten nach Zeichnungen von Johann Gregor

Zweite unveränderte Auflage.

Preis gebettet 1 fl. 50 fr.

KULIFFAY EDE.

A szabadság hősei és vértanúi.

Két kötet.

Ára füzve 1 forint.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre — 12 frt fél évre — 6 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre — 8 frt fél évre — 4 * Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre — 6 frt fél évre — 3 *

30-dik szám. 1879.

BUDAPEST, JULIUS 27.

XXVI. évfolyam

A KI MINDENT VESZTETT.

FÉNYT, dicsőséget, gazdagságot, országot, koronát, hazát, férjét, s végre még egyetlen gyermekét is, kihez joga volt oly reményeket kötnie, mint senki másnak a kerek világon, ki mindene volt, mióta minden egyebet elveszített, s kiből és ki által egyedül élt már e siralom völgyében, azzal az erős hittel, hogy ez a gyermek lesz az, a ki által minden visszajön még, a mi elveszett, kivéve az apát, kit a halál nem ad vissza többé.

Bizony valóban, nincs az az áldás, nincs a sorsnak oly adománya, mely az emberi legmerészebb vágyak tárgyát képezheti, hogy mindazt el ne érte volna, és — el nem veszítette volna a chislehursti számkivetett császári özvegy. A történelem alakjai között e tekintetben páratlanul áll talán.

Tragikus végzet volt, mi rajta beteljesült. Befejezett tragédia, melyhez hasonlót költő képzelete nem képes teremteni: a fatum szörnyű ereje kell hozzá, mely fölemel szédítő magasra, hogy annál borzasztóbb legyen a bukás. Egy ily bukás mellett már enyhülés, megváltó üdv lehet a halál.

A földkerekség legszebb, legköltőibb táján született, a tiszta egü, mosolygó Granadában, mint leánya egy fényes, hatalmas, gazdag, büszke grandnak, ki a leoni, aszturiai, galicziai királyokig tudta fölvenni őseit messze századokba, oly családból, melynek európai híri nemes lovagok, hősök voltak tagjai, a kirkról román-czok zengenek a nép ajakán s kik költői lángelmék remekműveiben vannak megdicsőítve.

Ősei, a Porto-Carraro család, a 14-ik században vándoroltak be Genuából Estremadurába s lassankint megszerezték a jogot, hogy a Guzman, Fernandez, Cordova, La Cerda és Liria neveket viselhesék, s három elsőrangú grandméltóságot egyesítettek családjukban: a Téba, Banos és Mora nevűt.

Anyai részről is a legrégebb nemes családok egyikének sarja. Anyja Kirkpatrick-Closeburn Mária Manuela, ki szintén Andalusiában született, régi skót nemes

EUGÉNIA CSÁSZÁRNÉ.